ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище, пл. Свобода
Телефон: +359 601/68689; факс: +359 601/620 57, 622 12
e-mail:obshtina@targovishte.bg; www.targovishte.bg

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за 2020 г.

за наблюдение и оценка изпълнението на Общински план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г.

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Общинският план за развитие на община Търговище за периода 2014-2020 г. е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за период от седем години. Изпълнението на общинския план за развитие се отчита чрез годишни доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по чл. 91, ал. 2 от ППЗРР, на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на общинския план за развитие. Наблюдението и оценката на изпълнението на ОПР се извършват за постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. От своя страна, резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на Общинския план за развитие и на регионалните планове за развитие служат като основа за наблюдението и оценка на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и съответно на Националната стратегия за регионално развитие (чл. 31, ал. 1 във връзка с чл. 9 от ЗРР). Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за регионално и местно развитие, съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, както и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие (чл. 77, ППЗРР). За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на Общинския план за развитие (чл. 78, ППЗРР). Орган за наблюдение на Общинския план за развитие е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие, Общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица, при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на Общинския план за развитие. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие, като за резултатите от наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие се разработва годишен доклад.

ОПР като водещ средносрочен стратегически и програмен документ, който очертава целите и приоритетите за устойчиво и интегрирано местно развитие и необходимите финансови ресурси за тяхното постигане, като отчита специфичните характеристики, възможности и потенциал на община Търговище. Планът е изготвен на база актуалното социално-икономическо състояние и потенциал на община Търговище и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в ЕС, националните цели и приоритети за регионално развитие. Документът е съобразен с постановките на: Областната стратегия за развитие на област Търговище 2014-2020 г.; Регионалният план за развитие на Североизточния район 2014-2020 г.; Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. и тези, заложени в Националната програма за развитие „България 2020”. В по-широк контекст, ОПР отчита приоритетите и целите на Стратегията „Европа 2020” и се съобразява с трите приоритета за интелигентен,

устойчив и приобщаващ растеж. ОПР е съобразен с нормативната и институционална среда за неговото изпълнение, наблюдение и оценка.

Мониторингът (наблюдението) и контролът на изпълнението на Общинския план за развитие са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики. Мониторингът на Общинският план за развитие трябва да осигури ефективно и ефикасно изпълнение на различни секторни и тематични политики за развитие, които попадат в предметния обхват на местното самоуправление. Също така, той трябва да спомогне за постигането на резултатите на политиките и да гарантира широк обществен достъп до тях. Процесът на мониторинг изисква набирането на количествени и качествени данни за почти непрекъснатия процес по изпълнение на съответните проекти и политиките/приоритетите, които те прилагат и/или следват, като напредъкът към текущия момент се сравнява с първоначалните очаквания. Целта е да се определят евентуалните необходими корективни действия при отчитане на несъответствие. Чрез мониторинга се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество), ранна информация за напредъка, или липсата на напредъка, по заложените цели и резултати. Основната цел е да се идентифицират отклоненията или проблемите при изпълнението на поставените задачи, като по този начин се подобри осъществяването на плана/политиката и се улесни/подобри по-нататъшното развитие на процеса на реализация. В резултат на осъществяването на мониторинг могат да се направят своевременни промени в начина на изпълнение на политиките. Мониторингът има особено важна роля при дългосрочните политики и програми, които се реализират в няколко времеви фази, отнасят се до различни икономически сектори и засягат различни територии и население. Правната рамка на процеса на мониторинг, контрол и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие се съдържа в Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за неговото прилагането (ППЗРР). Съгласно чл. 23 от ЗРР, кметът на общината:

- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;
- организира изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на общината;
- представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
- осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му. Общински съвет - Търговище одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

Общинският план за развитие на община Търговище за периода 2014 - 2020 г. (ОПР) е приет от Общинския съвет с Решение № 2 по Протокол № 29 от 31.10.2013 г. на основание чл.21, ал.1, т. 12 от ЗМСМА, във връзка с чл. 13, ал.3 от Закона за регионално развитие (ЗРР) и чл.37, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРР. В края на 2015 г. е разработен Актуализиран документ за изпълнение на ОПР на община Търговище за

периода 2014 - 2020 г., приет от Общинския съвет с Решение № 4 по Протокол № 4 от 28.01.2016 г., а през 2017 година е изготвен и с Решение №3 по Протокол №23 от 31 май 2017 година е одобрен Доклад за резултатите от междинната оценка на изпълнението на Общински план за развитие на община Търговище 2014-2020 г. Ежегодно е извършвано наблюдение на изпълнението на Общински план за развитие на община Търговище 2014-2020 г.

Годишният доклад, съгласно изискванията на чл.91, ал.8 от Правилника за прилагане на ЗРР съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ОПР;
4. заключения и оценка

Настоящият годишен доклад за 2020 г. е последен за отчитане изпълнението на Общинския план за развитие на Търговище за програмния период, изготвен на основание чл.23, т.4 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), чл.40 и чл.91, ал.2 и ал.4 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР).

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ В ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ ПРЕЗ 2020 г.

През отчетната 2020 г. не се наблюдават съществени промени в социално-икономическите условия в община Търговище. Демографските показатели продължават да се влошават, но с по-слаби темпове спрямо предходните години. Статистиката отчита намаляване и застаряване на населението, сравнително ниски доходи и жизнен стандарт. По данни на ГРАО към 31.12.2020 г. населението на община Търговище по постоянен адрес е 71664, при 72 139 за 2019 г и 72 203 души за 2018 година, при 72 140 души за 2016 г. и 72 203 за 2015, а по настоящ адрес е 63172 при 63 383 души през 2019 и 62 913 души за 2018 г., 62 579 души за 2016 г и 62 604 души за 2015 година. По данни на към 31.12.2018 г.[J] в общината живеят реално 54 155 души, при 54 428 души към 31.12.2016 г. Наблюдава се запазване на броя на населението, както и незначително повишаване на броя на регистрираните по настоящ адрес на територията на общината, което се дължи на механичен прираст на населението.

Естественият прираст е отрицателен. Средногодишният брой на живородените деца в МБАЛ Търговище е 579 за 2019 година при 600 за 2018 година и 621 живородени деца за 2017 г. Починалите лица в община Търговище за 2018 година са 941, за 2019 са починали 981 лица. Пресъставени актове за раждане в община Търговище са на 949 новородени. Общо в резултат на миграция и отрицателен естествен прираст населението на общината намалява с около 500 души средно за година, въпреки увеличения брой на регистрираните жители на общината по настоящ адрес.

РЕГИСТРИРАНАТА БЕЗРАБОТИЦА към 31.12.2020 г.

През 2020 година търсенето и предлагането на пазара труда в община Търговище в най-голяма степен се обуславяше от общото състояние на икономиката в региона, сезонните

фактори и развитието на субсидираната заетост, която има важна роля за намаляване на безработицата, особено при неравнопоставените групи на пазара на труда.

Рязкото влошаване на икономическата обстановка от средата на м. март, в резултат на въведеното извънредно положение поради пандемията от COVID-19 доведе до значителна промяна на ситуацията на пазара на труда и увеличаване на регистрираната безработица. Вследствие на това, средномесечният брой безработни лица, регистрирани в бюрото по труда през 2020 г. възлиза на 1719, като нараства с 152 (9,6%) на годишна база.

В резултат на активното трудово посредничество на първичния трудов пазар и целенасочената работа за усвояване на разкритите работни места за субсидирана заетост през 2020 г. на регионалния трудов пазар се постига:

- Броят на безработните и средното за периода равнище на безработица се увеличава. Средномесечият брой на безработните, регистрирани в бюрто по труда от общината, възлиза на 1719 души, като се увеличават с 152(9,6%) спрямо същия период на 2019г. Средно месечното равнище на безработица се увеличава от 6,1% на 6,7%. Това се дължи преди всичко на пандемията от COVID-19 и срива на дейност в почти всички отрасли.
- Средномесечият брой на неравнопоставените групи на пазара на труда, като постигнатите резултати в групата на младежите се увеличават. Регистрираните безработни до 29 г. в абсолютен брой се увеличават от 167 на 197. **Относителният им дял намалява от 14,1% за 2019г, на 9,4% към 31.12.2020г**..
- Позитивно въздействие на местните трудови пазари на реализираната активна политика по заетостта, вкл. с новостартиралите през периода програми и проекти за заетост и обучение, финансирани от ДБ и ЕСФ чрез ОПРЧР.
- Общо безработните започнали работа на първичния трудов пазар (с и без посредничество на ДБТ) възлизат на 2208 лица, при 1844 през 2019 г. т.е. увеличават се с 19,7% (+364 лица).

Съществено влияние на пазара на труда в общината оказват и социално- демографските процеси. Дирекция Бюро по труда- Търговище е локализирано в област Търговище и обслужва безработицата в община Търговище с 53. населени места - 1 град, 2 квартала и 51 села.

Постоянното население в община Търговище към 01.02.2011 година е 57264 души и съставлява 0.8% от населението на страната и 47.4% от населението на област Търговище. В единствения на територията на общината град – Търговище живеят 37611 души или 65.7% от населението на общината. По признак пол разпределението е 51,1% жени и 48.9% мъже.

Демографските процеси:

Протичащите негативни демографски процеси в страната не отминават и община Търговище. Отчетните данни на Териториалното Статистическо Бюро – Търговище от

последното преброяване през 2011 година, показват тенденция на непрекъснато намаляване на населението на региона.

Данните на ТСБ показват, че 43% от населението на община Търговище е с основно и по-ниско образование, а 0.9%от населението никога не са посещавали училище. Като прибавим факта, че населението с по - нисък образователен ценз живее в селата, това безспорно оказва негативно влияние върху пазара на труда.

Съществуващият демографски натиск върху общинския трудов пазар може да бъде преодолян от прилагане на нови програми и мерки за стимулиране на заетостта и при постигане на икономически растеж в региона.

През 2020г. се отчита намаление на броя на безработните и равнището на безработица, в резултат на превеса на входящите потоци безработни над изходящите.

Към 31.12.2020 г. на територията на общината равнището на безработица възлиза на **6,1%.** Изчислено е на база икономически активното население по данни от последното преброяване през 2011 година.

Сравнено със същия период на предходната година /6,9%/, то бележи намаление с 0,8 пункта. Равнището на безработица в района е под средното за страната. В края на анализирания период нивото на безработица за страната е **6.7%.**

РЕГИСТРИРАНАТА БЕЗРАБОТИЦА към 31.12.2020 г. обхваща 1550 лица. Спрямо 31.12.2019 г./ 1764/ се наблюдава намаление със 214 лица или 12.1%.

Рязкото влошаване на икономическата обстановка от средата на м. март, в резултат на въведеното извънредно положение поради пандемията от COVID-19 доведе до значителна промяна на ситуацията на пазара на труда и увеличаване на регистрираната безработица. Вследствие на това, средномесечният брой безработни лица, регистрирани в Бюрото по труда възлиза на 1719. Сравнено със същия период на 2019 г. / 1569 / се наблюдава увеличение на средномесечния брой регистрирани със 150 лица. Броят на регистрираните безработни лица през отчетния период е много по - малък от достигнатият към края на месец февруари 2002 година най- голям брой за целия период на статистическото изучаване на безработицата в Търговищка община – 9954.

Системният анализ на протичащите процеси позволява да се установи, че по-ниският ръст на разглежданата величина, спрямо този за страната се дължи в основна степен на:

- Намаляване на трайните регионални дисбаланси в динамиката на равнището на безработица. Различията се определят от икономическото развитие и спецификата в структурата на местната икономика; протичащите демографски и миграционни процеси, водещи до влошаване на възрастовата структура и намаляване на икономически активното население и други фактори.

- Намалява относително висок брой дълготрайно безработни лица – редовно поддържаната регистрация предполага социално подпомагане от ДСП. - ограниченият брой на обявените свободни работни места за лица без квалификация и образование и завишените изисквания на работодателите.

- Сезонният характер на общинския трудов пазар оказва съществено влияние на безработицата, което е особено осезателно в зимните месеци.

- Не на последно място кризата предизвикана в икономиката както в страната така и в Община Търговище от пандемията COVID-19

МЕСЕЧНА ДИНАМИКА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ЛИЦА – ОБЩО

Спрямо същия период на 2019г. се отчита **увеличение в изходящия поток, със *806* лица (31,4%), а входящия поток се увеличава със 345 лица (12,2%)**. Динамиката на пазара на труда отразява характерното движение на работната сила под въздействието на сезонно зависимите дейности. Влияние оказва и субсидираната заетост.

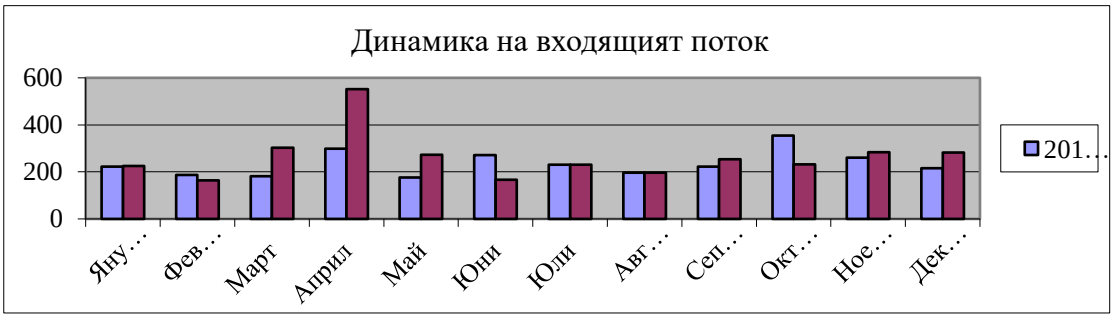
2.1. ВХОДЯЩ ПОТОК

ВХОДЯЩИЯТ ПОТОК на безработни лица през 2020г. е общо 3163 (в т. ч. новорегистрирани 3069 и 94 с възстановена регистрация), при 2818 за същия период на 2019 г. / 2639 нова регистрация и 179 възстановена регистрация /. Налице е увеличение от 251 лица.

НОВОРЕГИСТРИРАНИТЕ през 2020г. лица са 3069, и имат следната **структура:**

- Най- голям брой лица са освободени и регистрирани в бюрото по труда от *Сектор " Неуточнен отрасъл "* – 1464 /47,7%/..
- *Следващ по обхват е Сектор* " *Услуги*" – 1063 / 34,6% /.
- Следват групите на лицата с прекратени трудови правоотношения по инициатива на работодателите от *Сектор "* Индустрия*"* – 453 / 14,8%/ и Сектор „Аграрен" – 89 /2,9%/ включващ селско и горско стопанство, лов и риболов.

Структура по пол на новорегистрираните лица

През периода новорегистрираните безработни жени са 1660 - 54,1% от новорегистрираните безработни лица, като за 2019г. техният относителен дял е – 56,9% /1502 лица/, т.е. наблюдава се намаление с 2,8 пункта, а в абсолютна стойност се наблюдава увеличение със 158 лица.

Структура по образование

С най- висок дял през разглеждания период продължават да са регистрираните **с основно и по ниско образование- 1390 или 45,3%.**

С **висше образование** са регистрирани 314 лица и съставляват **10,2%** от всички новорегистрирани.

❖ **Новорегистрирани младежи до 29 г.**

През периода новорегистрираните младежи до 29 г. са 628 и делът им е 20,5 %. В сравнение със същия период на 2019г. / 491 и делът им е 18,6 %. /, техният относителен дял се увеличава с 1,9 пункта, а в абсолютни стойности със 137 лица.

➢ тенденцията е към увеличаване както на относителния така и на абсолютния дял на новорегистрираните млади хора до 29 г., все още техният дял е сравнително висок.

❖ **Професионална структура на новорегистрираните лица**

За анализирания период се отчитат следните данни:

54.2% - са без квалификация / 1662 лица /;

24.8 % - са с работнически професии / 762 лица /

21.0 % - са специалистите / 645 лица /

Преобладаваща е групата на новорегистрираните без квалификация – 1662 (54.2% ,при 47.5% за същия период на 2019 г.). Следват лицата с работническа професия, чиито брой през периода възлиза на 762 души, а относителният им дял е 24.8% (с 5.2 /28,8%/ пункта по- нисък в сравнение със същия период на 2019 г.). Специалистите съставляват 21.0 на сто от целия входящ поток, при 22.5% за същия период на 2019 г. Анализа показва намаление на относителния дял на регистрираните лица от групата специалистите и групата с работнически професии и увеличение на регистрираните лица без квалификация.

2.2. ИЗХОДЯЩ ПОТОК

През отчетения период изходящия поток обхваща 3374 регистрирани безработни лица, при 2568 лица за аналогичния период на преходната година, или увеличение с 806 лица.

Изходящият поток включва:

2.2.1.ПОСТЪПИЛИ НА РАБОТА – ОБЩО – 2494 лица

От тях :

- на първичния пазар – 1598;
- по програми за заетост – 107;
- по мерки за заетост – 23;
- по схеми на ОП РЧР – 156;

сравнителен анализ:

Устроените на работа с трудово посредничество на ДБТ са 1884 и съставляват 75,5% от всички устроени. От тях 84,8% са на първичния трудов пазар, а 15,2% - по Програми и мерки за заетост.

➢ Анализа на движението на безработните лица през 2020 година показва превес на изходящия над входящия поток безработни лица

	През 2019г..	През 2020г.	Изменение
Входящ поток	2818	3163	378
Изходящ поток	2568	3374	523
Резултат за периода	+250	-211	

3. СТРУКТУРА НА БЕЗРАБОТНИТЕ ПО ПОЛ, ВЪЗРАСТ

3.1. СТРУКТУРА ПО ПОЛ

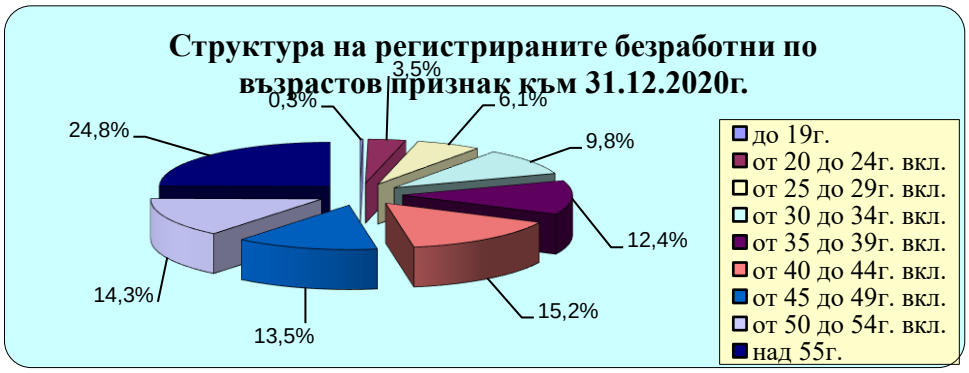
Към 31.12.2020г. регистрираните безработни жени са 837, като в относителен дял те съставляват 54,0% от цялата група безработни. Спрямо същия период на 2019 година - 992 /56,2%/ се наблюдава намаление на относителния дял на жените с 2,2 пункта.

- В сравнение със същия период на предходната година се наблюдава намаление на относителния дял на женската безработица на регионалния пазар на труда, а в абсолютни стойности техния брой намалява с 155 лица. По-подробното изследване на структурата на женската безработица ни дава основание да очертаем следните моменти:

- значителен е делът на жените в групата на лицата без квалификация – 55,4%;
- в групата на регистрираните лица с основно и по – ниско образование делът на жените възлиза на 53,6%;
- висок е делът на жените и в групата на специалистите – 55,0%. При разглеждане на структурата на жените по групи специалности, правят впечатление сравнително големите дялове на тези със здравеопазване/60,0%/ хуманитарни /50,0%/, икономически/80,2%/; образование/61,9%/; услугите /54,8%/.
- в групата на регистрираните лица с висше образование, делът на регистрираните безработни жени е 63,4%.

3.2. ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА

В края на отчетния период най-малобройна е групата на регистрираните безработни лица на възраст до 19 години /0,3%/ - 4 лица, а с най-голям относителен и абсолютен дял е групата на лицата на възраст над 55 години 24,8% - 385 лица. Лицата от другите възрастови групи са с близки абсолютни стойности и съответно относителни дялове в границите от 3,5% до 15,2%. Сравнителният структурен анализ по отношение на аналогичния период на миналата година сочи запазване в близки граници на относителните дялове в отделните възрастови групи.

Наблюдава се тенденция на **увеличение на относителния дял на регистрираните** на трудовия пазар безработни от по– високите възрастови групи, към момента те остават с най- големи стойности от всички останали групи безработни лица. Следователно, най-уязвими на пазара на труда по отношение на трудовата си реализация са лицата в зряла възраст. За преодоляването на тази неблагоприятна тенденция целенасочено се прилагат регламентираните с промените в Закона за насърчаване на заетостта нови възможности за осигуряване на заетост и обучение на възрастни, както и схемите на ОП **"**РЧР**".**

4. ПРОФЕСИОНАЛНА И ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА

4.1. ПРОФЕСИОНАЛНА СТРУКТУРА

Професионалната структура на регистрираните лица се характеризира с висок и устойчив относителен дял на регистрираните лица от региона ***без квалификация* – 56,7%** от общата съвкупност на безработните лица.

В сравнение със същия период на 2019г. в относителните дялове на регистрираните лица по професионален признак се наблюдава увеличение на нивото на регистрираните без квалификация /с 1,7 пункта/ и специалистите /с 2,8 пункта/. Намаление дела на регистрираните лица с работническа специалност с 4.5 пункта.

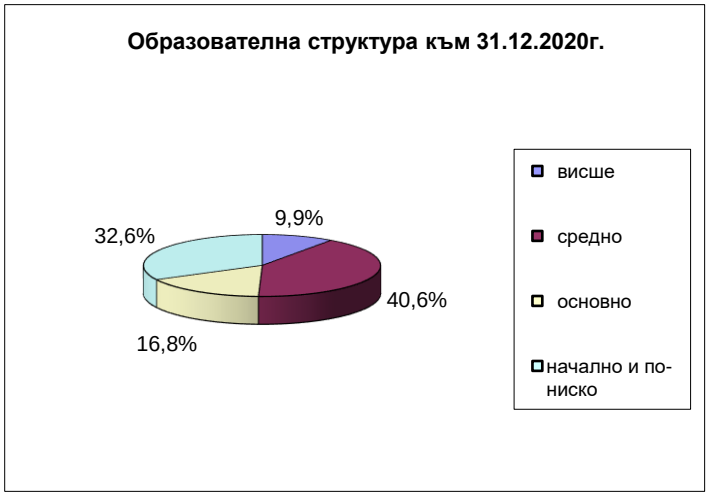
ДИНАМИКА И СТРУКТУРА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ ПО ГРУПИ СПЕЦИАЛНОСТИ

Показатели	31.12.2019г.		31.12.2020г .	
	брой	отн. дял /%/	брой	отн. дял/%/
образование	17	5,6	21	6,8
хуманитарни и изкуства	6	2,0	11	3,5
общество, икономика, право	83	27,1	86	27,7
математика и естествознание	19	6,2	14	4,5
техника и технологии	95	31,0	103	33,1

селско стопанство	32	10,5	35	11,3
здравеопазване	9	2,9	10	3,2
услуги, транспорт, охрана	45	14,7	31	10,0
общо	306	100	311	100

В динамика, регистрираната безработица по професионален признак запазва постоянно ниво с превес на лицата без квалификация, като те имат най-висок относителен дял от всички регистрирани безработни – 56,7%. В сравнение със същия период на 2019 година /55,0%/ се регистрира увеличение на относителния им дял с 1,7 пункта, а в абсолютен брой се наблюдава намаление със 91 лица.

4.2. ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СТРУКТУРА

Регистрираните безработни лица се характеризират с най – висок относителен дял на безработните лица със **средно образование** 630 или 40,6%. На следващо място са лицата с начално и по-ниско образование. В общия брой на регистрираните те са 506 лица, или 32,6%, през същия период на 2019г. те са били 591 лица, или 33,5%. Като се вземат предвид и лицата с основно образование – 261 /16,8%/ се вижда, че относително високият им дял се запазва – 49,4% от общия брой. Като се има в предвид, че те съставляват най-голямата част от продължително безработните и регистрирани над два пъти лица, може да се твърди, че те са една рискова група, чиято единствена реализация за сега продължава да бъде включване в различните програми за заетост на национално равнище или по някои от насърчителните мерки по Закона за насърчаване на заетостта. Регистрираните **висшисти** към края на анализирания период са 153 и съставлява 9.9% от общия брой на регистрираните безработни лица. В сравнение със същия период на 2019г. / 8.6%/ се наблюдава увеличение на относителния дял на регистрираните от тази група с 1.3 пункта, а в абсолютни цифри броя на регистрираните се увеличава със 1 лице. Регистрираните икономисти и техници с висше образование продължават да са на първо място, следствие на задълбочаващия се дисбаланс между предлагане и търсене.

Кризисният за нашата икономика период рефлектира неблагоприятно при освобождаването и подбора на работна сила с висок образователен ценз. Голяма част от младежите, завършили образованието си, не могат да се реализират на трудовия пазар и да започнат работа по придобитата от тях специалност. Възможности за трудовата

реализация на тези лица освен НП „Старт в кариерата”, възможност предлага и Оперативната програма „РЧР” и по точно схемата „Младежка заетост”.

1. ГРУПИ В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

5.1. БЕЗРАБОТНИ МЛАДЕЖИ ДО 29Г.

Броят на безработните млади хора в Община Търговище в края на анализирания период възлиза на 154 лица, а техния относителен дял е 9,9% от всички регистрирани.

ДИНАМИКА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ БЕЗРАБОТНИ МЛАДЕЖИ ДО 29 Г.

/брой лица/

Към края на:	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Януари	513	408	312	321	215	181	185
Февруари	507	402	302	300	220	145	155
Март	488	422	277	297	186	131	193
Април	502	392	255	290	181	141	299
Май	458	341	230	275	186	144	282
Юни	426	310	244	279	156	146	232
Юли	439	331	243	268	155	159	197
Август	418	335	275	204	166	164	183
Септември	439	317	268	191	160	178	163
Октомври	436	364	275	200	166	189	158
Ноември	442	360	294	212	168	207	162
Декември	417	358	309	212	189	217	154

- максимална стойност – 3045 през 2001г; - минимална стойност; - бъдещ период

Анализът показва, че младежката безработица в най-голяма степен се обуславя от ниското образование или отсъствието въобще на такова, липсата на професия, специалност или квалификация сред преобладаващата част от безработните младежи. Другите причини са свързани със все още съществуващото несъответствие между броя и специалностите, които завършват младежите във висшите учебни заведения и реалното търсене на пазара на труда, липсата на трудов стаж, липсата на традиции и умения в самонаемането, както и незаинтересоваността за трудова реализация на младежите от ромски произход. През отчетния период регистрираните безработни лица в групата до 29 години са 154 и съставляват 9,9 % от всички регистрирани лица. За същия период на 2019г. те са били 217 /12,3%/. Наблюдава се намаление на относителния дял с 2,4 пункта, а в абсолютни цифри намаляват със 63 лица.

5.2.БЕЗРАБОТНИ НАД 50 ГОДИНИ

Броят на безработните лица на възраст над 50 години от Община Търговище в края на анализирания период възлизат на 607 лица и съставляват 39,2% от всички регистрирани.

Сред безработните в зряла възраст се запазва **превесът** на над 55-годишните – **63,4% (385)**.

Поддържането на високия им дял сред общата безработица е обусловен от застаряването на населението в региона, така също и от **образователно-квалификационната им структура - над ½** в групата са с **основно и по-ниско образование** – **58,0% (352)**.

Анализът показва, че безработните лица на възраст над 50 години са една от многобройните рискови групи на пазара на труда. Причините се крият в ниското образование или отсъствието въобще на такова, липсата на професия, специалност или квалификация сред преобладаващата част от безработните лица от тази група. Другите причини са свързани с нежеланието на голяма част от работодателите да приемат на работа лица навършили 50 години. През отчетния период регистрираните безработни лица в групата над 50 години са 607 и съставляват 39,2% от всички регистрирани лица. За същия период на 2019г. те са били 730 /41,4%/. Наблюдава се намаление на относителния дял с 2,2 пункта и в абсолютни стойности намаляват със 123 лица.

5.3. БЕЗРАБОТНИ БЕЗ ОБРАЗОВАНИЕ

Висок е относителния дял на безработните лица с начално и по ниско образование. От общия брой на регистрираните през анализирания период те са 506 лица, или 32,6% от общия брой. За сравнение със същия период на 2019г. /591 лица, или 33,5% / наблюдава се намаление на относителния дял на лицата от тази група със 0,9 пункта, а в абсолютни цифри със 85 лица. Като се има в предвид, че те съставляват най-голямата част от продължително безработните и регистрирани над два пъти лица, може да се твърди, че те са една рискова група, чиято единствена реализация за сега продължава да бъде включване в различните програми и мерки за заетост или включване в курсове за огрaмотяване с цел на по късен етап даване на възможност за придобиване на професионална квалификация.

МЕСЕЧНА ДИНАМИКА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ЛИЦА С НАЧАЛНО И ПО НИСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Към края на:	2014г.	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
Януари	1270	1175	1061	885	649	468	569
Февруари	1242	1154	1047	900	641	465	541
Март	1276	1171	1013	889	619	479	599
Април	1327	1150	961	885	602	526	759
Май	1308	1120	902	859	589	518	760
Юни	1281	1075	875	855	450	560	682
Юли	1261	1048	875	858	433	567	615
Август	1267	1056	873	800	**429**	566	593

Септември	1266	1045	840	703	437	582	841
Октомври	1259	1055	861	647	442	608	563
Ноември	1212	1070	848	634	432	603	518
Декември	1188	1075	875	623	449	591	506

- максимална стойност; - минимална стойност; - бъдещ период

5.4.БЕЗРАБОТНИ БЕЗ КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛНОСТ

Броят на регистрираните безработни лица в общината очертава тенденцията на висок и устойчив относителен дял на лицата без квалификация в края на анализирания период те наброяват 879 /56,7%/ лица.

МЕСЕЧНА ДИНАМИКА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ЛИЦА БЕЗ СПЕЦИАЛНОСТ И КВАЛИФИКАЦИЯ

/брой лица/

Към края на:	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
А	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*
Януари	1871	1834	1708	1447	1035	839	928
Февруари	1847	1802	1705	1457	1022	832	856
Март	1841	1822	1656	1445	963	838	921
Април	1903	1800	1578	1408	924	894	1165
Май	1869	1723	1461	1351	892	843	1159
Юни	1832	1649	1419	1306	713	875	1029
Юли	1800	1613	1392	1306	691	896	953
Август	1804	1624	1378	1206	717	889	916
Септември	1818	1604	1328	1093	753	903	1080
Октомври	1802	1651	1338	1014	770	939	911
Ноември	1685	1674	1345	1003	772	947	886
Декември	1796	1722	1404	991	809	970	879

 - максимална стойност; - минимална стойност; ❖ - бъдещ период

Сравнението на относителния дял на безработните лица с ниско квалификационно ниво за същия период на 2019г. /970 - 55,0%/ се наблюдава увеличение на нивото на

регистрираните лица без квалификация с 1,7 пункта, а в абсолютни цифри намаление със 91 лица.

В динамика, регистрираната безработица по професионален признак запазва постоянно ниво с превес на лицата без квалификация, като те имат най-висок относителен дял от всички регистрирани безработни – 56,7%.

5.5. ПРОДЪЛЖИТЕЛНО БЕЗРАБОТНИ

Продължително безработните лица с престой в ДБТ над 1 година за община Търговище към 31.12.2020 година възлизат на 367 или 23,7%. Най-голям е делът на лицата с регистрация от 1 до 4 месеца - 492 лица с относителен дял 31,7%. На следващо място се нареждат групите на лицата с престой на трудовата борса от 6 до 12 месеца- 333 или 21,5%, следвани от тези с регистрация над 2 год.- 228 лица или 14,7%. За същия период на 2019г. продължително безработните лица с престой над 1 година са били 343, а техния относителен дял 19,4%, следователно отчитаме увеличение с 4,3 пункта, а в абсолютни цифри увеличени със 24 лица.

Най-чувствително е намалял относителният дял на безработните с престой от 1 до 4 месец на пазара на труда - със 3,8 п.п. от 35,5% на 31,7%.

Поддържането на тенденцията на висок относителен дял на лицата с продължителна регистрация над 1 година е резултат от ограниченото предлагане на свободни работни места от страна на работодателите за лица с основно и по-ниско образование. Голям дял от разкритите работни места са с изискване безработните лица да бъдат от град Търговище. Не на последно място големия дял на групата лица с регистрация над 2 години е издаването на много голям брои ЛКК с препоръка безработните лица да бъдат освободени от всякакъв вид труд за срок до и над 6 месеца, което на практика води до една продължителна регистрация на тези лица и невъзможността на служителите на ДБТ да ги устроят на работа поради забранителния характер на лекарския документ. От друга страна ЗНЗ не позволява да се прекрати регистрацията на лицата, които за голям период от време не могат да започнат работа, а в същото време ежемесечно декларират обратното.

5.6.БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА С НАМАЛЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ

Към 31.12.2020г. регистрираните безработни лица с намалена трудоспособност са 87 и съставляват 5,6% от общо регистрираните.

Анализирането на показателя относителен дял на безработните лица с намалена трудоспособност от общо регистрираните в ДБТ е много специфична. Съчетаването на здравословни проблеми, ниско образование и квалификация правят хората с увреждания неконкурентоспособни, а възможностите им за устройване на работа - крайно ограничени. Към неблагоприятните фактори, превръщащи хората с увреждания в рискова група на пазара на труда, се добавят липсата на адаптирани работни места и недостъпната архитектурна среда. През отчетния период в Търговищка община регистрираните лица с трайно намалена работоспособност са 87 / 5,6%/, намаляват с

0,4 пункта спрямо същия период на 2019г. а абсолютни цифри се наблюдава намаление със 19 лица.

2. ПОРЕДНОСТ И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РЕГИСТРАЦИЯТА

6.1. ПОРЕДНОСТ НА РЕГИСТРАЦИЯТА

По признак ”поредност на регистрацията” през анализирания период най голям е дела на лицата с регистрация над 2 пъти – 1125 или 72,6 На следващо место се нареждат лицата регистрирани за втори път, следвани от тези регистрирани за първи път.

Очертава се тенденция на поддържане на високо ниво на лицата с регистрация над два пъти – през анализирания период техния относителен дял е намалял с 2,2 /74,8/ пункта спрямо същия период на 2019г..

6.2.ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РЕГИСТРАЦИЯТА

По признак “продължителност на регистрация” към 31.12.2020 година в община Търговище най-голям е делът на регистрираните лица с престой в ДБТ от 1 до 4 месеца – 492 или 31,7%, следвани от лицата с престой от 6 до 12 месеца – 333 лица с относителен дял 21,5 на сто. На следващо място се нареждат групите на лицата с престой на трудовата борса над 2 год. – 228 или 14,7% и тези с престой до 1 месец – 197 или 12,7% от общо регистрираните безработни. От данните се вижда, че преобладаващата част от безработните са с “продължителност на регистрация” от 1 до 6 месеца / 850 – 54,8% /.

Сравнението на структурата на безработицата по признак “продължителност на регистрация” към края на анализирания период с аналогичната структура за същия период на 2019 г. показва: **намаление в** относителните дялове на групите: на лица с продължителност на регистрация от 1 до 4 месеца с /3,8 пункт/ от 4 до 6 месеца с 1,0% и 6 до 12 месеца с 0,5% .

Най-чувствително е намалял относителният дял на безработните с престой от 1 до 4 месец на пазара на труда – със 3,7 пункта. от 35,5% на 31,7%.

В резултат на целенасочените действия към групата на дълготрайно безработните лица, през периода януари- декември на 2020 г., 158 безработни лица са постъпили на работа, от тях 128 на първичния трудов пазар (самостоятелно намерили заетост и с трудово посредничество), а останалите в програми, проекти и мерки за обучение и заетост, финансирани от ДБ или по ОПРЧР.

Наблюдава се увеличение на относителните дялове в групите на безработни лица с престой в ДБТ над 2 год. / 4,1 пункта/, и на тези с регистрация до 1 месец /1,0% /.

РЕГИСТРИРАНИ ДРУГИ ГРУПИ ТЪРСЕЩИ РАБОТА ЛИЦА

Анализа на регистрираните групи търсещи работа лица показва тенденция на увеличаване на лицата от другите групи търсещи работа лица.

Регистрирани по групи търсещи работа	31.12.2019		31.12.2020	
	бр.	%	бр.	%

Регистрирани безработни лица	1764	92,2%	1550	89,3%
Регистрирани заети	72	3,8%	115	6,6%
Регистрирани учащи се	25	1,3%	15	0,9%
Регистрирани пенсионери	53	2,8%	56	3,2%
общо	1914	100,0%	1736	100,0%

Сравнителния анализ със същия период на 2019г. показва, че относителния дял на тези групи се увеличава с 2.9 пункта.

III. ТЪРСЕНЕ НА РАБОТНА СИЛА

1.Движение на работните места

През периода януари - декември на 2020 г. в **ДБТ Търговище са обявени общо на първичния** *(несубсидирани работни места в реалния и публичния сектор)* **и на вторичния** *(субсидирани работни места, финансирана от ДБ и ЕСФ и ИМЗ чрез схеми по ОПРЧР)* **пазари на труда 2030 свободни** работни места (СРМ)**. Увеличават се със 147 СРМ (7,8%) спрямо същия период на 2019 г**. се дължи на по- големия брой обявени РМ както на първичния пазар така и по схеми на ОП РЧР, въпреки създалата се неблагоприятна обстановка след обевяването на извънредно положение в страната през месец март породоно от пандемията COVID-19. През 2020г. на първичен пазар са разкрити **1736 РМ** при 1734 *за същия период на 2019г.*

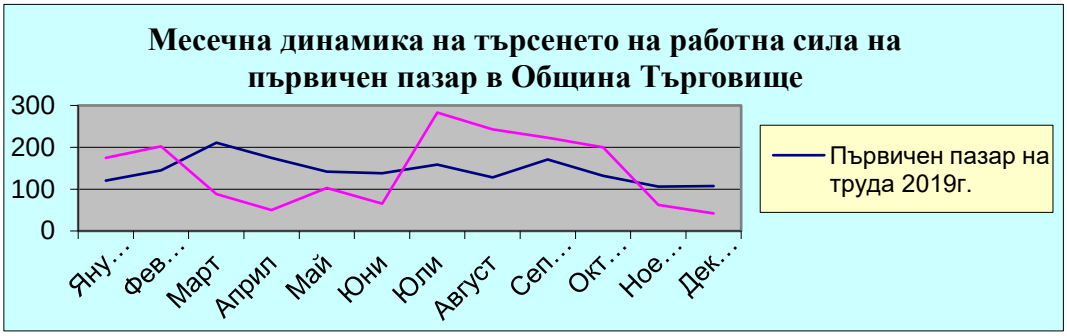

ОБЯВЕНИ СВОБОДНИ РАБОТНИ МЕСТА

Показател	Към 31.12.2019 г.		Към 31.12.2020 г.		Прираст(+/-)	
	брой	отн. дял	брой	отн. дял	*брой*	*% пункт*
а	*1*	*2*	***3***	***4***	*3*	*4*
Първичен пазар	1734	92,1	1736	**85,5**	**2**	**-6,6**

Мерки	8	0,4	22	**1,1**	**14**	**0,7**
Програми	98	5,2	120	**5,9**	**22**	**0,7**
Схеми по ОПРЧР	43	2,3	152	**7,5**	**109**	**5,2**
ОБЩО	1883	100	2030	**100**	**147**	**7,8%**

ПЪРВИЧЕН ПАЗАР НА ТРУДА

На **първичния пазар на труда** *(без насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ)* през 2020 г. са обявени 1736 СРМ, при 1734 през аналогичния период на 2019 г.

Наблюдава се увеличение в търсенето на труд на първичния пазар на труда от 2 РМ (+0,1%), Работодателите предпочитат да заявят РМ по схемите на ОПРЧР независимо, че има неопределен периода от насочване на лицето до сключване на трудовия договор. Независимо от драстичното намаляване на заявените работни места през месеците март, апри и май поради прекратяване на дйноста на фирмите от туристическия бранш, както и на свързаните с тях отрасли, предизвикани от пандемията, към края на 2020г. отчитаме нарастване на обявените РМ спрямо миналата година с 0,1%.

Сравнението на търсенето на труд на **първичния трудов пазар** *(без насърчителни мерки заетост)* чрез ДБТ в региона спрямо 2019 г. по определени **признаци** сочи:

✓ **През 2020 г. пазарът на труда е подвластен на сезонния фактор и епидемията от COVID-19.** Благоприятната метереологична обстановка позволи наемане на работна сила в селското стопанство, строителството, промишленост. **Професионално-квалификационна структура на обявените СРМ на първичния трудов пазар***(без насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ*) сочи следното:

СТРУКТУРА НА ЗАЯВЕНИ РАБОТНИ МЕСТА В ДБТ ПО ПРОФЕСИОНАЛЕН ПРИЗНАК

Показател	**31.12. 2019г.**		**31.12.2020г.**		Прираст(+/-)	
	брой	**отн. дял**	брой	отн. дял	*брой*	*% пункт*
за работнически професии	386	20,5	471	23,2	85	2,7
за специалисти	171	9,1	133	6,6	-38	-2,5

за безработни без специалност	1326	70,4	1426	70,2	100	-0,2
ОБЩО	1883	100,0	2030	100,0	147	7,8

– **Увеличава** се търсенето на безработни лица с **работническа професия** със **85** работни места, а техният дял с (2,7%). Намалява търсенето на безработни специалисти със 38 РМ (-2,5%) и на безработни лица без специялност със 100 РМ в относителен дял намаляват с /-0,2%/. спрямо същия период на 2019г..

От обявените работни места **най-търсени професии** от работодателите чрез ДБТ в региона през периода са от преработващата промишленост *(работник обработка на стъкло, пакетировачи, опаковачи, товарачи),* конфекционната промишленост *(шивачи, гладачи, работници спомагателни и довършителни дейности)*, търговията, хотелиерството и ресторантьорството *(продавач-консултанти, сервитьори, бармани,*

СТРУКТУРА НА ЗАЯВЕНИ РАБОТНИ МЕСТА ЗА СПЕЦИАЛИСТИ НА ПЪРВИЧНИЯ ПАЗАР НА ТРУДА ПО ОБЛАСТИ НА ОБРАЗОВАНИЕ

Показатели	**31.12.2019г.**		**31.12.2020г .**	
	брой	**отн. дял /%/**	брой	отн. дял/%%
образование	**72**	42,4	**79**	64,8
хуманитарни и изкуства	**12**	7,1	**2**	1,6
общество, икономика, право	**15**	8,8	**18**	14,8
математика и естествознание	**7**	4,1	**4**	3,3
техника и технологии	**10**	5,9	**9**	7,4
селско стопанство	**0**	0,0	**0**	0,0
здравеопазване	**22**	12,9	**0**	0,0
услуги, транспорт, охрана	**32**	18,8	**10**	8,2
ОБЩО	**170**	**100**	**122**	**100**

- В отрасловата структура на заявените СРМ за висококвалифициран труд 30,1% са тези от публичния сектор (образование; държавно управление, административни и спомагателни дейности; хуманитарно здравеопазване и социалната дейност). Това съответства на регламентираните в ЗНЗ задължения на работодателите от тези сфери да обявяват свободните позиции по трудово правоотношение в ДБТ. На практика малка част от тях се заемат от насочени от ДБТ безработни лица.

✓**Отраслово разпределение** на обявените в ДБТ СРМ на първичния трудов пазар *(без насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ*) и сравнението на годишна база, сочи:

Наблюдава се най-чувствително **нарастване** на търсенето на труд в сферата на Преработваща промишленост (+216 РМ), Административни и спомагателни

дейности(+86 РМ), Добивна промишленост (+25 РМ), Образование (+20) и Селско, горско и рибно стопанство (+33).

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ	30.09.2019г.		**30.09.2020 г.**	
	Брой	отн. дял	**Брой**	**отн. дял**
Селско, горско и рибно стопанство	3	4,4	36	2,1
Добивна промишленост	7	0,1	32	1,8
Преработваща промишленост	638	24	854	49,2
Производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива	0	0	8	0,5
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	6	0,6	18	1,0
Строителство	96	4,8	12	0,7
Търговия, ремонт на автом. и мотоциклети	163	14,1	72	4,1
Транспорт, складиране и пощи	84	6,4	58	3,3
Хотелиерстство и ресторантьорствои	281	12	124	7,1
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	1	1,1	0	0,0
Финансови и застрахователни дейности	1	0,3	4	0,2
Операции с недвижими имоти	3	1,1	0	0,0
Професионални дейности и научни изследвания	6	0,5	7	0,4
Административни и спомагателни дейности	262	17	348	20,0
Държавно управление	21	0,7	25	1,4
Образование	109	5,2	129	7,4
Хуманно здравеопазване и социална работа	28	1,8	9	0,5
Култура, спорт и развлечение	0	0	0	0,0
Други дейности и услуги	24	3,6	0	0,0

Неуточнен отрасъл	1	2,1	0	0,0
ОБЩО	1734	100	1736	100,0

По-чувствително са намалели обявените СРМ от Хотелиерсттво и ресторантьорствои **(-157 РМ),** Търговия, ремонт на автом. и мотоциклети (-91) РМ и Строителство (-84) РМ

- С най-висок отн.дял, остават заявените РМ от Преработваща промишленост (49,2%), административни и спомагателни дейности (20,0%), Образование (7,4%) Хотелиерсттво и ресторантьорствои (7,1%).

- Отрасловата структура на търсенето на труд на първичния трудов пазар запазва разпределението си от предходни периоди, което съответства и на структурата на икономиката в Общината.

ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ЗАЯВЕНИТЕ РАБОТНИ МЕСТА НА ПЪРВИЧНИЯ ПАЗАР НА ТРУДА

- Разпределение на обявените свободни работни места, според форма на собственост
- от **частния сектор** са заявени общо **1573 (90,6%),** при 1474 (85.0%). Предприятията от частния сектор търсят най-вече работници без квалификация – 65,8% от търсенето на труд работници.

- Търсенето на труд от частния сектор през периода продължава да се определя основно от сезонната заетост и текучеството на персонал;

Новоразкритите работни места на първичен пазар до 31.12.2020г. намаляват от 31(1,8%) на 17(1,0%).

За подпомагане на търсещите работа ДБТ традиционно предоставят информация и за т.нар. **алтернативни работни места,** работни места обявени в медии, електронни трудови борси, търговски обекти др. (практика е немалка част от работодателите да набират CV-та на кандидати по е-поща и след предварителен подбор да провеждат интервюта) и др.

На търсещите работа лица се предоставя информация и за обявените работни места в **EURES** мрежата.

2. Усвояване на обявените работни места

Постигнатото усвояване на обявените свободни работни места на първичния пазар на труда *(61,6%)* е резултат на ефективното трудово посредничество, насочено към бърз подбор на подходящи кандидати, а така също и подпомагане на търсещите работа лица за изграждане/усъвършенстване на уменията им за представяне пред работодател.

През 2020 г. от обявените от работодатели СРМ на първичния трудов пазар 1052 са закрити, при 1056 през аналогичния период на 2019г. Закриването им най-често е

поради наемане на работа на лица, извън насочените от ДБТ; липса на подходящи кандидати сред регистрираните в ДБТ и др. Част от тях *(предимно от сферата на туризма и преработващата промишленост)* са обявявени от работодатели от други региони .

- Незаетите свободни работни места на първичния трудов пазар повече от 1 месец са 206 към 31 декември, при 602 към същия момент на 2019 г.

Трайно незаети *(незаети повече от 3 месеца)* **работни места към 31 декември са 24 при 127 *към същия момент на 2019*г.**

- Задълбочаващата се диспропорция между характеристиките и профила на търсената и предлаганата работни сила създава трудности при удовлетворяване на заявки на работодателите, особено в областният град. Това води до закриване на заявени работни места. Също така и до предпочитане от страна на работодатели да търсят необходимата им работна сила чрез други източници, извън ДБТ.

3.<u>Посреднически услуги по заетостта</u>

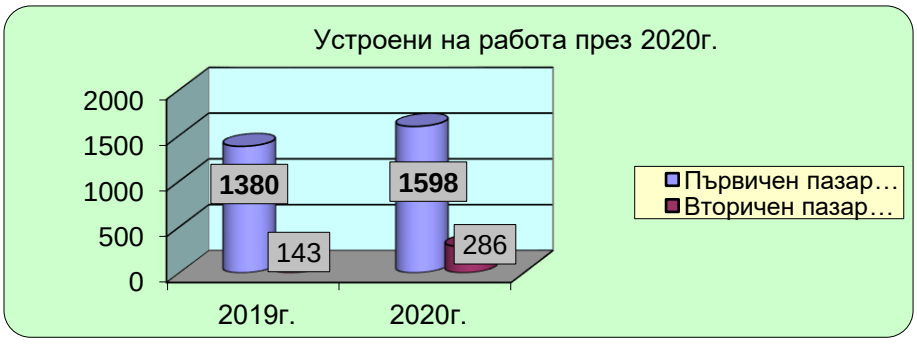
Постъпилите на работа безработни общо *(на обявени и необявени в бюрата по труда свободни работни места)* са **2494 лица.**

Устроените на работа с трудовото посредничество на ДБТ през наблюдавания период възлизат на 1884 лица или 75,5% от общо започналите, при 1523 (76,6%) увеличение със 361 *(23,7%)*

- Намалява *делът на устроените на работа с посредничество на ДБТ, (75,5%, при 76,6%)*

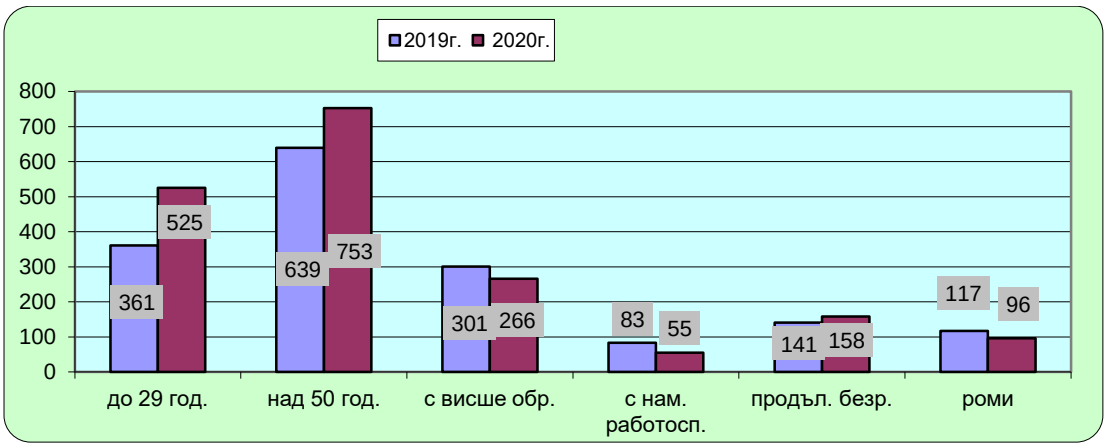
През анализирания период **на първичния пазар на труда** *(на несубсидирани работни места)* на работа са устроени 1598 **безработни лица** или **84,8%** от общо настанените с трудово посредничество. Спрямо същия период на 2019 г. (1380 или 90,6%) увеличават се със 218 лица в брой, а в относителен дял с 15,8 п.п.

- Общо безработните започнали работа на първичния трудов пазар *(с и без посредничество на ДБТ)* ***възлизат на 2208 лица, при 1844 през същея период на 2019 г.***

- Със 146 лица се увеличава броя на започналите работа безработни лица (610 при 464) без посредничество на ДБТ спрямо същия период на 2019 г. Сред започналите работа без трудово посредничество преобладават тези с по-висок образователен ценз и квалификация и лицата ,които работа заминават на работа в икономически по-развити региони на страната или в чужбина.

Характеристиките на общо постъпилите на работа през периода януари-декември 2020 г. спрямо същия период на 2019 г. са със следните изменения по групи:

– **младежи до 29 г. – 525 (25,6%)** са постъпили на работа, като **46,5%**

– **или 244** от тях са от подгрупата до 24 г. вкл. През същия период на 2019 год. устроените младежи са 361 **(18,2 %). Наблюдава се увеличение със 164 лица (45,4%), а в относителен дял с 7,4 пункта.**

– безработни над 50 г. – 753 (30,2%) . **Увеличава се броят на постъпилите на работа над 50 г. със 114 лица**, **а в относителен дял намаляват с 2,0 пункта**.

– **Увеличава се броят на устроените на работа без квалификация до 1208 (48,4%),** при **828** (41,7%), т.е. с 380 лица (45,9%). **Относителният им дял се увеличава със (6,7%).** И през анализирания период сред постъпилите на работа безработни с превес са тези без изискване за специалност и квалификация.

- През 2020 г**. продължително безработните лица** започнали работа се увеличават от 141 (7,1%) през същия период на 2019 г. на 158 (6,3%) или със 17 (12,1%), в относителен дял намаляват с 0,8%.

– **жените** започнали работа **се увеличават със 228 от 1132 (57,0%) на 1360 (54,5%),** а в относителен дял намаляват с 2,5 п.п.

– Намаляват безработните с намалена работоспособност започнали работа на 55 или 2,2%**,** при 83 (4,2%) през 2019г. *На първичния пазар на труда, със съдействието на трудовите посредници са постъпили 23 (41,8%) от тях.*

С посредничество на бюрата по труда 48 заети лица са устроени на работа. 19 учащи се устроени на работа и 48 пенсионера.

През 2020 г. продължават дейностите, свързани с изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020. **Включените в заетост** през периода **са 96,** като **91** от тях са постъпили на работа с посредничеството на Бюрото по труда. На първичния трудов пазар, са устроени 75 а останалите на субсидирани работни места.

В дейности по EURES са проведени 4 АТР и 2 информационни срещи за нерегистрирани лица.

През 2020г. дейността на трудовите посредници в ДБТ се характеризира с целенасочени действия и инициативи за подобряване информираността на работодателите за услугите на ДБТ. Използват се различни канали за комуникация, с приоритет посещенията на място, в офиса на работодателя, но при извънредното положение и епидемична ситуация – дистанционните форми за контакти. Създават се

нови партньорства, с цел разширяване на обхванатия пазарен дял. Активизираното трудово посредничество и удовлетворяване в максимална степен на заявките на работодателите доведе до търсенето на ДБТ - Търговище като предпочитан посредник на пазара на труда от страна на големи фирми като: „Пашабахче България” ЕАД , ”Тракия Глас България” ЕАД, „Шишеджам Аутомотив България” ЕАД, „Мебел стил” ООД, „Гласко” ООД, „Тръст Агро” ЕООД, „Акзлер Груп” ЕООД.

И през отчетния период продължава изпълнението на дейности за постигане на целите на НПИЕГМ. Активизираха се контактите с НПО и други институции и организации, имащи отношение към проблемите на младежката безработица. Редовно се провеждат срещи с кметовете на населени места, с помощта на които се идентифицират неактивните младежи. Кметовете ежеседмично получават информация за обявените свободни работни места.

V. АКТИВНА ПОЛИТИКА ПО ЗАЕТОСТТА.

1. ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ И ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

1.1. ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

През отчетния период безработните лица професионално информирани и консултирани са както следва:

Професионално информирани и консултирани :			**Изменение /+ или -/**
	31.12.2019 г.	**31.12.2020г.**	
индивидуално	976	990	+14

Сравнителният анализ на количествените резултати на лицата, преминали професионално информиране и консултиране показва запазване броя на консултираните лица.

2. МЕРКИ ЗА ЗАЕТОСТ И ОБУЧЕНИЕ

Общото изпълнение на политиката по заетостта в частта й, **мерки за насърчаване на заетостта и обучението**, регламентирани в ЗНЗ се представя чрез следните количествени **показатели: Разкрити работни места; Включени лица; Работили лица и Изразходвани средства**

В сравнителния анализ за същия период на 2019г. се наблюдава увеличение в абсолютен брой с 12 лице на включените в заетост и обучение, новоразкритите работни места се увеличават с 14. Намаляват се работилите средногодишно със 2 лица спрямо същия период на 2019г.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНИ НАСЪРЧИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ЗАЕТОСТ

показатели	**мерна единица**	**31.12.2019 г.**	**31.12.2020 г.**	**Изменение**

Разкрити работни места	брой	**8**	**22**	**+14**
Включени лица *(в заетост или в обучение)*	брой	**10**	**22**	**+12**
Работили лица	Брой/ср.м.бр.	**13**	**11**	**-2**

Изразходваните средства през анализирания период са 44263 лв. или 100% от разпределените в плана за действие на ДБТ. За същия период на 2019г. изразходваните средства са 49006 лв. или 100% от разпределените в плана за действие на ДБТ. Наблюдава се запазване на относителния дял на изразходваните.

3. ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ И ОБУЧЕНИЕ

Реализацията на програмите за заетост и обучение се обуславя в голяма степен от утвърдения НПДЗ за 2020г., размера на разпределените финансови средства и натурални показатели за реализация на програми за обучение и заетост на ДБТ за 2020г. и разработените и утвърдени проекти на работодатели по Програмите за заетост, и сключените договори.

Общ брой на ново включените в програми за заетост и обучение през 2020 година е 208 *лица:* *от тях 112 лица са включени в заетост, а 96 лица са включени в обучение. С*прямо същия период на 2019г. /ново включените в заетост и обучение са 180 лица, увеличават се с 28 лица.

Средномесечно по програми през периода са работили– 58 *лица*, изменение спрямо същия период на 2019 г./88 лица/ намаление с 30 лица средно годишно.

Изразходваните средства са 486 382*лв.* или 99,6% от утвърдените в плана за действие за 2020 година. За същия период на 2019г. изразходваните средства са 604 573*лв.* или 99,6% от плана. **Наблюдава се запазване на относителния дял на изразходваните средства.**

Увеличението с 28 нововключени лица спрямопървото 2019 г. съответства на планирания финансов ресурс за съответната година. Освен продължаващото изпълнение на ангажиментите по сключени през предходен период договори по планираните възможности за нови договори по програми и проекти за заетост и обучение е осигурена **нова заетост и/или обучение на безработни от групите в неравностойно положение на трудовия пазар.** Към 31.12.2020 г. се отчитат следните резултати:

- **НП „Старт на кариерата” – през 2020г. са наети 3 младежи**, които са одобрени за работните места в централни ведомства, областни и общински администрации.

- **НП “Мелпомена” -** на одобрените работни места в 2 културни институции е осигурена заетост на 9 безработни лица *(77,7% лица с висше образовоние)*. Програмата, независимо от малкия обхват, е атрактивна и допринася за осъществяването на специфичната дейност от театралните институции и е възможност за работа по специфични и недотам търсени професии на местния трудов пазар.

- **НП „Активиране на неактивни лица”** е насочена към активиране и включване на пазара на труда на неактивни и обезкуражени лица, привличането и мотивирането им за регистрация в бюрата по труда, за да получат възможност за включване в обучение и/или заетост, в т.ч. субсидирани от ДБ или ЕСФ. По програмата през периода са наети 4 лица, като младежки медиатор продължава да работи 1 лице.

- **Национална програма " Предоставяне на грижи в домашна среда "** Програмата се реализира чрез 1 договор с Община Търговище. За отчетния период са назначении 30 безработни като «домашен помощник» По прогорамате е предвидено да се п*редоставят грижи на лица с тежки увреждания, както и на лица над 65 гошна възраст живеещи сами.*

- **Национална програма за заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания –** През 2020г. в програмата е включено 7 лица. През периода продължи обслужването но договорите сключени от предходни години, средно месечно са работили **10 безработни с увреждания.**

- **Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица** – програмата е насочена към повишаване на конкурентноспособността на пазара на труда на безработните от групата безработни с регистрация над 12 месеца в ДБТ чрез включването им в обучение за професионална квалификация; създаване на предпоставки за постигане на устойчива заетост чрез изграждане на активно поведение на пазара на труда и формиране на трудови навици и професионални умения. През периода има 23 новоключени лица, като 20 от тях са включении в аварийни дейности. През периода продължи обслужването на сключените от предходната година договори. През годината средномесечно по програмата са работили 3 лица.

- **НП „Помощ за пенсиониране” –** През отчетнияпе период са включени 5 лица. През периода продължи обслужването на сключените от предходната година договори. Средномесечно по програмата през периода са работили 5 лица в предпенсионна възраст.

- Обучения, провеждани от ДП БГЦПО - През отчетния период е включено 1 лица в обучение за професионална квалификация. Изразходвани средства към 31.12.2020г. са 8733 лв или 86,5% от плана за деиство на ДБТ.

- През годината се реализираха два проекта за обучение - Проект „Рестарт 2020“ –АИКБ и Проект „Класик - ПРО“ – БТПП. По тях бяха включении в обучение 96 безработни лица. Сключен е 1 договор за заетост с работодател за наемане на 2 лица.

Финансираните от ДБ програми, проекти и мерки по ЗНЗ за заетост и обучение са търсена преференция от страна на работодатели и безработни лица в региона. Това се дължи най-вече на по-облекчените и в по-кратки срокове процедури за кандидатстване и изпълнение на сключени договори.

Обхвата на програмите за заетост и обучение през различните години е в пряка зависимост от утвърдените финансови средства за съответната година.

С голям интерес сред работодателите и безработните лица се ползват Национална програма “Мелпомена”, НП "Заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания", Регионалната програма. Обхвата на тези програми е в пряка зависимост от утвърдените финансови средства.

4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА СХЕМИ ПО ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”

Основен приоритет пред Агенцията по заетостта, в качеството й на конкретен бенефициент по Оперативната Програма “Развитие на човешките ресурси”, е надграждането и разширяването на активните и превантивните мерки на пазара на труда. За постигане на тази цел се реализират схеми, които насърчават пригодността за заетост и професионалната мобилност на заетите и безработните, особено на младите хора, подпомагат преодоляването на препятствията при навлизане на пазара на труда, осъществяват превантивни мерки за заети, изправени пред риск от безработица и др.

През 2020г. продължи реализацията на схеми „Обучение и заетост”, „Обучение и заетост на млади хора” , схема „ Младежка заетост ”, „Ваучери за заети лица”, Проект „Родители в заетост”**.** През годината стартирха 3 проекта в подкрепа на бизнеса за запазване на заетостта, проект „Заетост за теб”; проект „Краткосрочна подкрепа за заетост в отговор на пандемията от COVID-19” и проект „Запази ме”

V. ТЕНДЕНЦИИ И ПРОГНОЗИ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Тенденции:

Очаква се по-големите инвеститори да ограничат разкриването на нови работни места в основното и в съпътстващи производства. Предприятията от леката промишленост, да намалят производството си което ще доведе до намаляване на щатния състав. Същевременно голямо влияние ще окаже и сезонната заетост която се очаква да бъде в пъти по- малко спрямо предходни години. Очаква се през есенно зимния сезон броя на лицата останали без работа да се запази, същевременно да се намали броя на новоразкритите СРМ. Очаква се засилено търсене на услуги свързани с предприетите действия за запазване на работните места от страна на работодателите а именно ПМС 151, Проект „Запази ме”, проект „Заетост за теб” и проект “Краткосрочна подкрепа за заетост в отговор на пандемията от COVID-19”

- Благоприятен е трендът на намаляване на относителния дял на безработните младежи до 29г. (от 14,1%, на 9,4% за същия период на 2019г), т.е. с 4,7 п.п.
- Запазване на образователно-квалификационната структура на безработицата.
- През отчетния период в Търговищка община регистрираните лица с трайно намалена работоспособност са 87 / 5,6%/, намаляват с 0,4 пункта спрямо същия период на 2019г. а абсолютни цифри се наблюдава намаление със 19 лица
- Задълбочаване на несъответствията между търсене и предлагане на труд в ДБТ. Част от заявените позиции от работодатели от реалния сектор трудно се удовлетворяват, поради липса на подходящи кандидати сред регистрираните в ДБТ и влошаване на характеристиките на предлаганата чрез ДБТ работна сила. В малките населени места възможностите за разкриване на несубсидирани работни места са минимални.

Прогноза:

Запазване на входящ поток спрямо предходното тримесечие, поради очакваното въздействие на мерките за подкрепа на бизнеса и за запазване на заетостта в региона: проект „**Заетост за теб”**; проект **„Краткосрочна подкрепа за заетост в отговор на пандемията от COVID-19”** и проект „**Запази ме”** на Оперативна програма „Развитие на

човешките ресурси" 2014-2020 г. и новия дизайн на мярката, популярна като **60/40 (ПМС 151/2020 г.)**. Работодателите проявяват голям интерес към предложените мерки, като се очаква с това да се подкрепи заетостта в региона, в т.ч. и за най-засегнатите сектори от кризата с коронавируса.

✓ Запазване на средномесечното равнище на безработица спрямо същия период на 2020г.

✓ Запазване на нива близки до равнището на безработица със средното за страната;

- Входящият поток през второто тримесечие ще се формира от: освобождаване от реалния сектор на наети, поради приключване на срочни договори и увеличаване на работници и служители, най-вече от секторите търговия, държавно управление, някои промишлени производства и др; регистрация на неактивни лица и други, желаещи да се включат в субсидирана заетост или да ползват услуги от други институции; регистрация на младежи, завършили съответна образователна степен; приключване на субсидирана заетост.

- Намаляване на нивото на изходящия поток свързано основно със сезонната заетост в резултат на което, броя на разкритите работни места на първичен пазар също ще намалее. Източниците на свободни работни места ще бъдат предприятия от областта на селското стопанство, търговията и преработващата индустрия. Прогнозите за разкриване на нови работни места и производства не са оптимистични. Очаква се намаляване на работните места от обичайното обявяване на СРМ.

✓ Намаляване на броя на започналите работа на първичния трудов пазар, спрямо предходната година, предвид нехарактерната обстановка предизвикана от COVID-19.

✓ Ще се запази съществуващият дисбаланс между търсене и предлагане на работна сила – в количествено и качествено отношение;

✓ Увеличаване на нивото на изходящия поток в резултат на сключване на съвместни договори за наемане на лица по Програми и мерки за заетост по ЗНЗ.

Състоянието и тенденциите на трудовия пазар в община Търговище през 2020 година, както и направените предвиждания за развитието на основните му параметри дава основание да се очертаят следните насоки и акценти:

➢ Запазване на образователно-квалификационната структура на безработицата.

➢ Партньорство със заинтересованите институции в общината за реализирането на мероприятия за увеличаване заетостта в различни области, съобразени с конкретните икономически и социални условия на територията на общината.

➢ Ще продължи активната работа по информиране, консултиране и мотивиране на работодатели и безработни лица с цел ефективна реализация на утвърдения инструментариум на активната политика по заетостта включително сключване на нови договори мониторинг и контрол и по схеми по ОП"РЧР.

➢ Усъвършенстване на системата за работа с работодателите, с цел максималното им обхващане и използване на предлаганите услуги по заетостта, съобразно ситуацията на пазара на труда;

➢ Усвояване на нови техники и методики за работа, насочени към всеобхватно и качествено обслужване на търсещите работа лица и работодателите.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Търговище са, машиностроенето, селското стопанство, търговските дейности, транспортните услуги, хотелиерските и ресторантьорски услуги. Броят на предприятията в Търговище се задържа относително постоянен и общото нарастване е минимално – от 3005 през 2017

г. на 3012 през 2018 г. Това е доказателство за относително стабилни икономически показатели и запазващо се предприемачество сред местното население. Най-голям относителен дял в местната икономика през 2018г. имат предприятията, работещи в областта на търговията и услугите, прибл. 1000 броя, или 51.5% от всички фирми. В сектор „Промишленост" развиват дейност около 13% от фирмите, а с „Транспорт, складиране и пощенски услуги" работят около 10,9%.

Икономическото развитие на община Търговище през последните години се характеризира с различна динамика, но като цяло общите финансови показатели на предприятията бележат слаб ръст през 2018г. спрямо 2017 г. Забелязва се ръст в сектор "Операции с недвижими имоти" с около 7% през 2018 г. спрямо 2017 г. През 2018 г. продължава ръстът на мебелното производство, като лидер в тази област остава „Мебел стил" ООД.

Промишлеността е основен отрасъл, в икономиката на община Търговище. В този сектор развиват дейност около 13,0% от общия брой предприятия, включително средни и големи предприятия, развиващи дейност в подотрасъл „Преработваща промишленост". В структурата на местната икономика, промишлените предприятията осигуряват малко повече от 50% от общите приход.Продължава работа филиал на швейцарската фирма ХОВАГ ООД с предмет на дейност във фината механика и електроника, като непрекъснато увеличава дейността си.Продължават работа новите отрасли като стъклопроизводство и стъклопреработка (съответно заводите на "Тракия Глас България" ЕАД и "ГласКо" ООД). За съжаление е прекратено е производство на електрическо оборудване за автомобили ("Зенон България" ЕООД) и Енерсис./2019/

Най-голямите инвестиции през последната година в Търговище е доизграждането на четвъртата мощност на заводите за стъкло на "Тракия глас България" ЕАД – над 15 млн.USD през 2017-2018 г. Халетата са напълно изградени и са привлечени допълнителни инвестиции.

Преките чуждестранни инвестиции в общината по данни на НСИ за 2018 г. с натрупване възлизат на **185 133,96** хил.евро. Създаден е и регистър на инвеститорите на територията на общината.

Структура на регистрираните фирми по отрасли	%
Промишленост	13.0
Строителство	2.9
Селско и горско стопанство	5.5
Транспорт	10.9
Търговия и изкупуване	51.5
Други отрасли на материалното производство	1.5
ЖКС и битово обслужване	2.0
Наука и научно обслужване	0.1
Образование	4.5
Култура и изкуство	2.2

Здравеопазване, социално осигуряване	1.9
Финанси, кредит и застраховка	1.2
Управление	2.6
Други отрасли на непроизводствената сфера	0.2

1.	ГОДИНА	2015	2016	2017	2018	2019
2.	Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12. (хил.евро)	151 236	149 500	170 445	171 370	185 133,96
3.	Разходи за придобиване на ДМА (хил.лв)	181 738	601 521	160 021	115 485.6	152 567
4.	Оборот (хил. лв.)	1 412 287	1 652 731	1 775 213	1 683 684	1 732 733
5.	Произведена продукция (хил. лв.)	1 001 203	1 111 512	1 176 510	1 135 710	1 212 217

6.	Добавена стойност по факторни разходи (хил. лв.)	350 444	360 233	412 517	376 646	393 858
7.	Относителен дял на предприятията с до 9 заети лица в общия брой предприятия за общината	90.6	91.0	90.9	90.5	90,8
8.	Относителен дял на предприятията с 10-49 заети лица в общия брой предприятия за общината (%)	7.6	7.4	7,5	8.0	7,7
9.	Относителен дял на предприятията с 50-249 заети лица в общия брой предприятия за общината (%)	1.5	1.3	1.4	1.2	1,2
10.	Относителен дял на предприятията с повече от 250 заети лица в общия брой предприятия за общината (%)	0,3	0,3	0.3	0.3	0,3

Структуроопределящите предприятия в Община Търговище са следните:

№	Име на предприятието	ЕИК/БУЛСТАТ	Вид на предприятието	Икономическа дейност
1.	„ТРАКИЯ ГЛАС ” ЕАД С три завода	117 606 893	голямо	Производство на плоски,домакински и автомобилни стъкла
2.	„ЕМУ” АД	835013079	средно	Изграждане на електрически мрежи
3.	„АГРОДИМЕКС” ООД	835028298	средно	Производство и продажба на семена,торове
4.	„ГЛАСКО” ООД	125540592	средно	Производство и обработка на стъкло
5.	“ЛВК-ВИНПРОМ” АД	125017325	средно	Производство на вина и спиртни напитки
6.	“ТЕРЕМ-ХАН КРУМ" ЕООД	125549851,	средно	Производство на изделия от машиностроенето
7.	„МЕБЕЛ СТИЛ” ООД	125021188	средно	Производство на мебели
8.	„МИЗИЯ МИЛК” ООД	125531287	средно	Производство на млечни продукти
10.	„БОЖУР 2000” АД	130335831	средно	Производство на облекла
11.	„МЕБЕЛИ ЛИТО” АД	125035214	средно	Производство на мебели
12.	„ЛИРА” ООД	125514688	средно	Производство на изделия от машиностроенето
13.	„УНИЕЛ” ООД	125514398	средно	Производство на изделия от машиностроенето
14.	„ЕКОФОЛ” АД	125042175	средно	Производство и продажба на торове
15.	СТРОЙКОМЕРС-ТТ	125530930	средно	Строителство
16.	„РАДИТА” ООД	125015185	средно	Строителство
17.	ХОВАГ ООД	203297466	средно	Механика,електроника

В промишлената продукция на община Търговище важни отрасли са производството на хранителни продукти, алкохолни напитки, производството на текстил и изделия от текстил и производството на изделия от стъкло, каучук и пластмаса.Добре развити са зърнопроизводството, винопроизводството и млекопреработването. Делът на отрасъл “машиностроене”, който в миналото е бил водещ за икономиката на общината за съжаление **отстъпва** от миналогодишните си позиции. При проявен интерес за инвестиции в големи размери на територията на Община Търговище, могат да се приложат мерките предвидени в Закона за насърчаване на инвестициите. **През 2019 година ръководството на Община Търговище предприе действия за създаване на обособена индустриална зона.**

СПРАВКА ИНВЕСТИЦИОННИ НАМЕРЕНИЯ

През 2020 г. са постъпили **48 бр.** уведомления за инвестиционни предложения до Кмета на община Търговище от физически и юридически лица съгласно чл. 4 от Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда:

1.Изграждане на жилищни сгради-**20 бр**.

2. Изграждане на нова сграда- склад за готова продукция – **1 бр.** възложител „Екофол”АД

3.Цех за обработка на дунапрен- **1 бр.,** възложител „Мебел стил” ООД

4. Изграждане на оранжерии и система за капково напояване от собствен водоизточник- 1 бр., възложител ЗП „Християн Христов”село Надарево

5. Изграждане на склад за фуражи и закупуване на машини и оборудване за кравеферма- **1 бр.,** възложител- физическо лице

6. Изграждане на птицеферма за подово отглеждане на бройлери- **1 бр**., възложител „Ескейп - груп” ООД

7. Пункт за изваряване на ракия- **1 бр**. възложител- физическо лице

8. Изграждане на складови помещения за съхраняване и търговия на продукция- **1 бр.** възложител „Бобо Транс БГ” ЕООД

9. Автосервиз- ремонтни услуги- **1 бр**. , възложител- физическо лице

10. Изграждане на капково напояване **– 1 бр.** , възложител- „Виктори Агро”ООД

11. Изграждане и преустройства на съществуващи и нови приемно- предавателни станции -**10 бр.**възложител „А1 България” ЕАД

12.Изграждане на инсталация за производство на електроенергия на територията на промишлена зона „Терем”- **1бр**. , възложител- „Билд Пропърти” ЕООД

13. Отглеждане на трайни насаждения- круши- **1 бр**., възложител- физическо лице

14. Газоразпределителна мрежа – Етап- 40 и Етап 41,- **2** бр.възложител- „Аресгаз” ЕАД

15. Увеличаване на капацитета на съществуваща птицеферма- **1 бр.** , възложител- ЗП Ахмед Ахмедов

16. Риборазвъждане и аквакултурно производство- **1 бр.,** възложител „Дени Фиш” ЕООД

17. Дестилерия на етерични масла- **1 бр.,** възложител физическо лице

18.Изграждане на магазин за хранителни стоки- **1 бр.,** възложител- физическо лице

19. Изграждане на обект за търговия, хранени и др. – **1 бр**., възложител

Местните земеделски производители, работят успешно предимно със средства от схемите за директни плащания на площ, като инвестициите са насочени главно в сферата на зърнопроизводството и семепроизводството. Силен тласък през последните години получава отглеждането на вишни, череши, ягоди и малини. Успешно се развиват животновъдството и пчеларството, финансирани по Национални програми.

Местните земеделски производители, работят успешно предимно със средства от

схемите за директни плащания на площ, като инвестициите са насочени главно в сферата на зърнопроизводството и семепроизводството. Силен тласък през последните години получава отглеждането на вишни, череши, ягоди и малини. Успешно се развиват животновъдството и пчеларството, финансирани по Национални програми.

Земеделски земи

На търг за отдаване под наем и аренда на земеделски земи през 2019 г. са отдадени под наем 151,178 дка, за които са сключени 14 договора. През 2019 г., приходите от 11 от тези договори, които са за ниви, са в размер на 3 253,52 лева. За стопанската 2020/2021 г., договорените наемни и арендни плащания за тях са за 3 261,50 лв.

За 43,674 дка са сключени три договора за създаване на трайни насаждения. От 01.10.2023 г. до 30.09.2026 г. от тях се очакват приходи в размер на 1337,20 лв. годишно, а от 01.10.2026 г. – по 1486,20 лв. годишно.

По реда на чл. 37в, ал. 10 от ЗСПЗЗ (т. нар. „бели петна”), в началото на 2019 г., са сключени 59 договора за стопанската 2018/2019 г. за 326,406 дка, с наем 8 321,81 лв. През месец декември 2019 г., по същия ред, са сключени 55 договора за стопанската 2019/2020 г., за 325,398 дка, с общ наем в размер на 9 443,23 лв.

За ползване на полските пътища, попадащи в масивите за ползване, за стопанската 2018/2019 г., през 2019 г. са сключени 260 договора за 3 286,867 дка, приходите от които са в размер на 108 435,68 лв.

През 2019 г. е сключен един договор за предоставено безвъзмездно право на ползване на 0,500 дка в горски територии, общинска собственост, за настаняване на пчелин с над 10 пчелни семейства.

Приходите от общинските горски територии през 2019 г. са в размер на 145 361,62 лв.

Общо приходите от наем и аренда на земеделски земи (ниви, трайни насаждения, пасища, мери, ливади) през 2019 г. са 627 339,34 лв. Таксите за ползване на пасища са 5 008,89 лв.

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, СОЦИАЛНИ ПОЛИТИКИ, КУЛТУРА

През 2019 г. успешно се развиват социалните дейности и услуги и проектите с така наречените „меки мерки” в сферата на образованието и културата.

Здравното и медицинско обслужване на населението е обезпечено със спешна, болнична и извънболнична помощ.

Болничната помощ на населението в община Търговище през 2018 г. се осигурява от една Многопрофилна болница за активно лечение и СОБАЛ с обща леглова база 490 легла. В общината функционират още: едно ДКЦ и пет Медицински центъра. В извънболничната помощ на Търговище работят 9 самостоятелни медико-диагностични лаборатории и 10 медико-технически лаборатории. Най-много са регистрираните амбулатории за индивидуална и групова специализирана медицинска помощ - 45. Следват амбулаториите за индивидуална, групова и специализирана дентална помощ - 52 и за индивидуална и групова първична медицинска помощ - 13.

Социалните дейности и услуги в община Търговище са много добре развити. Общият брой на предоставяните услуги през 2020 г. е 19. Това са:

- Домашен социален патронаж с капацитет 540 места;

- Обществена трапезария с капацитет 65 места;
- По проект на BG05FMOP001-3.002-0149-C01 „Осигуряване на топъл обяд в град Търговище и малките населени места“ – 2800 лица.
- Дневен център за деца с увреждания
- Звено „Майка и бебе“
- Център за настаняване от семеен тип за деца с потребност от постоянни медицински грижи
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- Център за обществена подкрепа
- Център за социална рехабилитация и интеграция
- Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания
- Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания
- Център за настаняване от семеен тип за младежи с увреждания
- Център за социална рехабилитация и интеграция за жертви на домашно насилие
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- Защитено жилище за лица с психични разстройства
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- Защитено жилище за лица с психични разстройства
- Защитено жилище за лица с психични разстройства
- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост

Образователната система в общината е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието

Училища и детски градини в община Търговище по учебни години

№	Институция	Учебна година					
		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
1	Детски градини	14	14	12	12	13	13
2	Училища	25	25	25	22	21	21

Източник: Община Търговище

Училища, според вида и по населени места

№	Вид училище	Име	Населено място
1	Основни училища	I ОУ “Христо Ботев“	Търговище
		II ОУ „Н. Й. Вапцаров“	Търговище
		III ОУ “П. Р. Славейков“	Търговище
		IV ОУ “Иван Вазов“	Търговище
		ОУ “Христо Ботев“	с. Вардун
		ОУ “Г. С. Раковски“	с. Голямо ново
		ОУ “Св. Св. Кирил и Методий“	с. Драгановец
		ОУ “Св. Св. Кирил и Методий“	с. Дралфа
		ОУ “Христо Ботев“	с. Лиляк
		ОУ „Паисий Хилендарски“	с. Надарево

		ОУ „Отец Паисий“	с. Подгорица
2	Средни училища	I СУ „Свети Седмочисленици“	Търговище
		II СУ “Проф. Никола Маринов“	Търговище
3	Обединено/средищно/ училище	ОбУ “Христо Ботев“	с. Макариополско
4	Професионални гимназии	Професионална гимназия по земеделие	Търговище
		Професионална гимназия по електротехника и строителство	Търговище
		Професионална техническа гимназия „Цар Симеон Велики“	Търговище
		Професионална гимназия по икономическа информатика „Джон Атанасов“	Търговище
		Професионална гимназия по туризъм и хранително-вкусови технологии „Алеко Константинов“	Търговище
5	Спортно училище	Спортно училище „Никола Симов“	Търговище
6	Специално училище	Специално училище за ученици с увреден слух "Свети Иван Рилски"	Търговище

Източник: Община Търговище

16 са функциониращите общински училища:

- 11 основни училища (ОУ);
- 2 средни училища (СУ);
- 1 обединено училище;
- 1 професионална общинска гимназия;
- 1 спортно училище „Никола Симов“

И пет държавните:

- 4 държавни професионални гимназии;
- 1 специално училище

Детски градини, според вида и по населени места

№	Вид детска градина	Име	Населено място
1	Детски градини с целодневни групи	ДГ № 1 "Веселушко" с група в с. Търновца	Търговище
		ДГ № 2 "Осми март"	Търговище
		ДГ № 3 "Здравец" с група в с. Дралфа	Търговище
	Детски градини с целодневни групи	ДГ № 5 "Червената шапчица" с група в с. Драгановец	Търговище
		ДГ № 6 "Пролет" с група в с. Росина	Търговище

		ДГ № 7 "Снежанка" с група в с. Маково	Търговище
		ДГ № 8 "Слънце" с група в с. Голямо ново	Търговище
		ДГ № 9 "Приказка" с групи в с. Лиляк и в с. Подгорица	Търговище
		ДГ № 11 "Звънче" с група в с. Голямо Соколово	Търговище
		ДГ "Пчелица" с група в с. Вардун	Търговище
		ДГ "Първи юни" с групи в с. Надарево и в с. Буйново	с. Макариополско
		ДГ "1 юни" с групи в с. Баячево, в с. Дългач, в с. Кралево и в с. Овчарово	с. Руец
2	Детска градина с целодневна група	Частна ДГ „Монтесори“	Търговище

Източник: Община Търговище

12 са функциониращите общински детски градини и 1 частна детска градина.

През анализирания период и детските градини, и училищата намаляват, като при изготвянето на ОПР през учебната 2016/2017 г. детските градини от 14 на брой намаляват с 2 бр., а училищата през учебната 2017/2018 г. от 25 на брой намаляват с 3 бр. През учебната 2018/2019 г. от 22 на брой намаляват с 1 бр. От учебната 2018/2019 г. е открита и една частна детска градина - ЧДГ „Монтесори“. За учебната 2019/2020 година няма движение по

Броят на учениците в община Търговище през учебната 2018/2019 г. намалява с 641 в сравнение с учебната 2014/2015 г., т. е. намалението е с 10,05 %.

Съответно, за същия период броят на децата в детските градини също е намалял със 219, като в процентното изражение от 10,85 на сто се доближава до това на учениците.

Брой деца в детски градини и училища в община Търговище за последните шест години

№	Институция	Учебна година					
		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
1	Детски градини	2020	1897	1842	1831	1801	1782
2	Училища	6383	6098	5960	6043	5742	5552

Източник: Община Търговище

Община Търговище работи приоритетно за създаване на подходящи и здравословни условия в образователните институции. Реновирани са съществуващите детски площадки в града и селата на общината. Извършени са необходимите ремонти в училищата и детските градини.

Сферата на образованието в Търговище е обезпечена с квалифицирани кадри. Няма назначени нередовни учители. Има недостиг на специалисти основно по природо-математическите дисциплини като: математика, физика, химия, биология, както и по чуждите езици. Проблем в някои от училищата, функциониращи в селата е липсата на

учители специалисти по всеки учебен предмет.

Непрекъснатото повишаване на квалификацията на преподавателските кадри в общината, е условие за постигане на добри резултати при подготовката на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование. Всяко училище и детска градина има разработен план за повишаване на професионалната квалификация и преквалификация, който се реализира в рамките на всяка учебна година.

Здравеопазване и социални дейности

Здравната помощ - болнична и извънболнична, обхваща цялата територия на общината. Тя удовлетворява в необходимата степен медицинските нужди на населението от първична, специализирана и спешна помощ, особено в обстановка на пандемията от Ковид – 19.

Към 31.12.2020 г. на територията на общината функционират 125 лечебни заведения.

Брой и вид на лечебните заведения в община Търговище

Вид лечебни заведения	2020 г.
Многопрофилна болница за активно лечение	1
Диагностично - консултативни центрове	1
Медицински центрове	9
Амбулатории за първична медицинска помощ	9
Амбулатории за първична дентална помощ	41
Амбулатории за групова първична медицинска помощ	4
Амбулатории за групова първична дентална помощ	3
Амбулатории за специализирана медицинска помощ	35
Амбулатории за специализирана дентална помощ	1
Амбулатории за групова специализирана медицинска помощ	2
Самостоятелно медико- диагностични лаборатории	10
Самостоятелно медико- техническа лаборатория	9
Общо:	**125**

Източник: РЗИ – Търговище

На територията на общината функционират следните социални структури:

1. Комплекс за здравно-социални услуги, състоящ се от:

- Звено „Майка и бебе“ – капацитет 4 места;

- Център за настаняване от семеен тип за деца с потребност от постоянни медицински грижи – капацитет 8 места;

- Дневен център за деца с увреждания – капацитет 20 места;

2. Комплекс за социални услуги за деца и семейства, състоящ се от:

- Център за обществена подкрепа – капацитет 70 места;

- Център за социална рехабилитация и интеграция – капацитет 25 места;

- Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания – капацитет 10 места;

3. Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – капацитет 30 места;

4. Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания – капацитет 14 места;

5. Център за настаняване от семеен тип за младежи с увреждания – капацитет 14 места;

6. Комплекс за психично-здравни грижи в общността, състоящ се от:

- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – капацитет 30 места;

- Защитено жилище за лица с психични разстройства – капацитет 8 места;

- Защитено жилище за лица с психични разстройства – капацитет 4 места;

7. Защитено жилище за лица с умствена изостаналост – капацитет 8 места;

8. Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – капацитет 15 места;

9. Защитено жилище за лица с психични разстройства – капацитет 8 места;

10. Център за социална рехабилитация и интеграция за жертви на домашно насилие – капацитет 30 места;

12. Домашен социален патронаж – капацитет 540 места;

13. Обществена трапезария – капацитет 65 места;

Община Търговище продължава да предоставя и услугите:

- Личен асистент
- Социален асистент
- Домашен помощник

Община Търговище работи и по различни социални проекти:

- Проект „С грижа за теб“ – до 31.12.2021 г.

- Проект „Приеми ме 2015“ – до 31.12.2021 г.

- Проект „Осигуряване на топъл обяд в условия на Ковид” – до 30.09.2021 г.

- Проект „Патронажна грижа в община Търговище“ до 01.10.2020 г., продължен с Компонент 3 и Компонент 4 до 30.06.2021

Широка е структурата от звена и форми, насочени към оползотворяване на свободното време на младите хора.

През 2020 г. в ЦМДИ гр. Търговище (Младежкия дом) съществуват 8 постоянни творчески формации и клубове, които се посещават от над 500 деца и младежи. Провеждат се и тренинг-обучения. Центърът осъществява дейности и предлага услуги на младите хора от общината с цел удовлетворяване на техните потребности и интереси, осъществява активна художествено-творческа и концертна дейност, работи по национални програми и проекти. И през 2019 г. основните цели в работата на институцията са свързани с: развитие на таланта, творческите умения и културното изразяване на младите хора; насърчаване на активността и кариерното им развитие, повишаване на гражданската им активност; подобряване достъпа им до информация и качествени услуги; насърчаване на здравословен начин на живот и развитие на младежкото доброволчество.

През 2020 г. в ЦПЛР - ОДК Търговище се работи с близо 580 деца и ученици в общо 5 направления: спорт (баскетбол, спортна и художествена гимнастика, тенис на корт, спортна стрелба, кинезитерапия), наука, гражданско образование, изкуства и екология.

В Търговище има над 50 детски площадки за игра в междублокови пространства, които заедно с тези в детските градини поетапно се привеждат към европейските стандарти и изисквания за безопасност. През 2020 г. Община Търговище е инвестирала в рехабилитация на детски площадки в детски ясли и градини и междублокови пространства.

На територията на община Търговище се развиват и практикуват над 19 вида спорт и те са следните: футбол, баскетбол, волейбол, свободна борба, вдигане на тежести, спортна стрелба, спортно ориентиране, спортна и художествена гимнастика, акробатика, тенис на корт, тенис на маса, бокс и кик-бокс, шахмат, карате „киокушинкай” и др. През 2020 г. 18 спортни клубове получават финансово подпомагане от Община Търговище в размер на 70 000 лв., като част от клубовете ползват безвъзмездно общински имоти и финансиране. Активно спортуващите деца в спортните обекти на община Търговище са над 600. За развитието на масовия и професионален спорт Търговище разполага със съхранена в добро състояние материална база - зали, стадиони и спортни площадки.

В Търговище съществува традиционна мрежа от културни институции, които са общински, държавни и частни. Те разполагат с добре оборудвана материална база. На територията на общината функционират Регионален исторически музей, Регионална библиотека „П. Стъпов”, Художествена галерия „Н. Маринов” и 38 читалища и

читалищни библиотеки. В Търговище работят творчески сдружения на художници, архитекти, писатели, журналисти и научни работници. Община Търговище подкрепя всички инициативи на културните формации на нейна територия и съхранява и доразвива традициите. Запазени през годините остават всички специфични за местния обществен живот национални и международни форми.

Основните послания на Визията бяха представени и обсъдени на дискусионна среща, проведена на 26 юли в гр. Търговище. Темата на дискусията бе **„Град Търговище - Проблеми, Възможности, Очаквания, Визия, Цели, Приоритети на развитие 2013-2020”**. Работата на дискусионната среща протече в общо представяне на проблемите, възможностите, визията и целите на ИПГВР на Търговище, след което бяха организирани паралелни дискусии в 4 фокус групи – „Администрация”, „Местен бизнес”, „Неправителствен сектор” и „Професионалисти в областта на градското планиране”.

Таблица №1. Цели и приоритети

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАД ТЪРГОВИЩЕ ДО 2020 г.: **До 2020 г. град Търговище да се превърне в съвременен европейски град с устойчиво развитие, запазена идентичност, активна социална общност, качествена среда за живот, бизнес, спорт и рекреация, икономика основана на знание и иновативност, територия със съвременна, инфраструктура, екологично селско стопанство, развит туризъм, съхранена и облагородена природна среда, богат културен живот, толериращ активния живот на населението и развиващ таланта на своите деца.**			
ЦЕЛ 1 **Повишаване равнището на жизнената среда чрез нови стандарти на градската среда и социалното развитие**	**ЦЕЛ 2** **Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението**	**ЦЕЛ 3** **Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност**	**ЦЕЛ 4** **Пълноценно използване на потенциала за сътрудничество и синергия между различните сектори, фактори на селищната среда, заинтересовани страни в града, общината и агломерационния ареал**
ПРИОРИТЕТ 1 **Запазване на автентичността и повишаване на привлекателността и многофункционалност-та на централните градски пространства**	**ПРИОРИТЕТ 2** **Развитие на конкурентна и динамична местна икономика,реализира ща потенциала на човешките ресурси**	**ПРИОРИТЕТ 3** **подобряване на публичните услуги**	**ПРИОРИТЕТ 4** **подобряване на екологичното състояние и стандартите на обитаване**
ОБЩИ ЦЕЛИ			
Повишаване на благоустроеността и атрактивността на централните градски	**Подобряване на местната бизнес среда с оглед привличане на инвестиции,**	**Развитие и сигурен достъп до елементите от социалната инфраструктура като**	**Обновяване и доизг раждане на техническата**

пространства.	**осигуряващи работни места за населението на града и задържащи младите хора в него.**	**качествено образование и здравеопазване, култура, спортни дейности, социални услуги и др.**	**инфраструктура, подобряваща жизнената среда в града и ареала.**
Съхраняване и експониране на недвижимото културно наследство. Подобряване на техническата и социалната инфраструктурата около обектите на недвижимото културно наследство и състоянието на сградния фонд.	**Подобряване на транспортна достъпност и състоянието на техническата инфраструктура в производствената зона и съоръжаване на нови производствени терени.**	**Развитие на сегментите на услугите с акцент върху младежката група от Потребители.**	**Обновяване, реконструиране и благоустрояване на жилищни пространства на града, особено на дисперсната структура на жилищните комплекси (западните), които освен саниране, те се нуждаят от основно благоустрояване – улична мрежа, детски площадки, паркиране, озеленяване.**
Изграждане на Дневен център за социална рехабилитация и интеграция на хора с увреждания, включително спортно-възстановителен комплекс с плувен басейн и спортни площадки на открито, както социални жилища на мястото на военните терени в града.	**Благоустрояване на средите до и вътре в производствените и терените със смесени функции.**	**Въвеждане на електронно управление и модерна администрация.**	**Стимулиране на енергийната ефективност. Решаване на екологични и социални проблеми, оползотворяване на потенциала на жилищния фонд за пестене на енергия.**
Повишаване на естетическите качества на жизнената среда, в т.ч. доизграждане на зелената система, подкрепа на средата на културния живот и туристическата ориентация на града.	**Развитие на туристическия потенциал на града и неговото активно маркетиране и експониране.**	**Интеграция на уязвимите групи.**	**Реализиране на мерки за подобряване на екологичните параметри на жизнената среда в града.**
Проучване и реализиране на възможността за използване на водния пласт в центъра, които ще подобри ландшафта и архитектурния облик на града.	**Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентноспособна общинска икономика.**	**Проучване и реализиране на изграждането на спортен басейн - минералната вода от Аязмото да влезе в града.**	

Обхват на проектите, град Търговище
Зони за въздействие

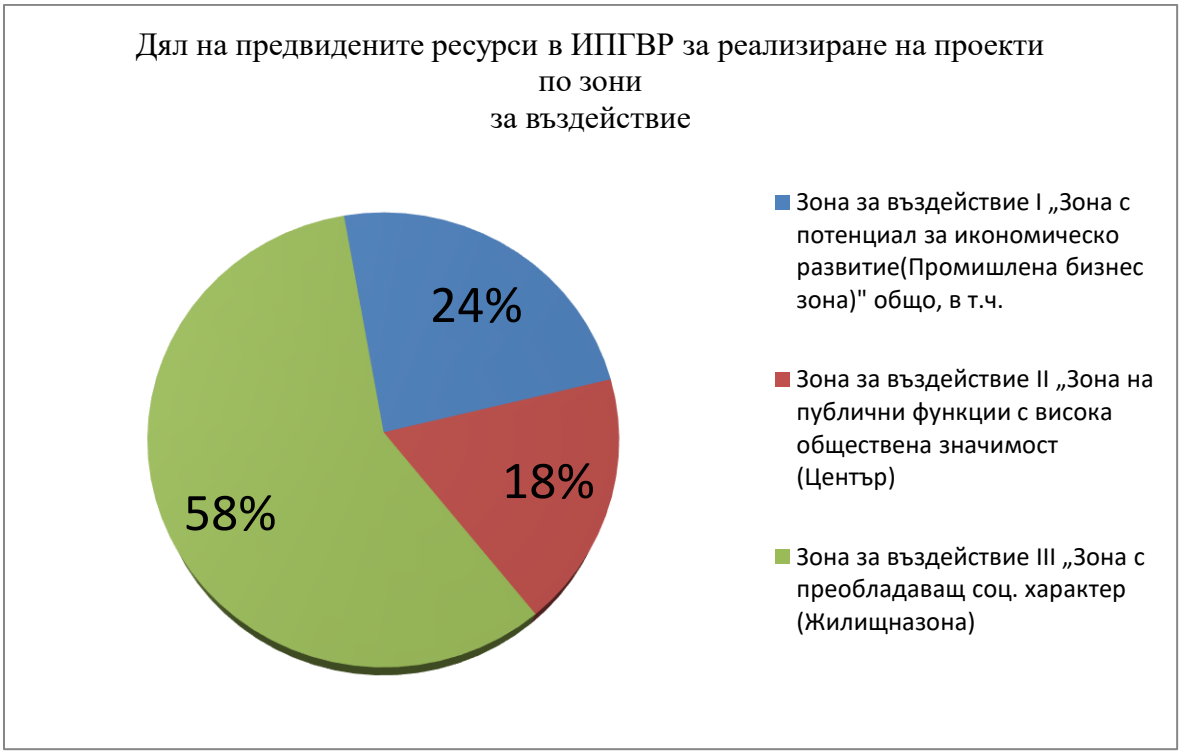
Зоните за въздействие са предметът на Интегрирания план за възстановяване и развитие (ИПГВР) на гр. Търговище, 2014-2020 г. Определянето им е решаващо за постигане на целите за развитие на града. Зоните са пространството за интегриране и прилагане на ключовите градски политики, ще бъдат инвестиционните полета за всички проекти, идентифицирани и включени в ИПГВР. В тях ще се концентрират ресурсите от Оперативна програма «Региони в растеж» (ОПРР) 2014-2020 г., други оперативни програми, допълнени със съфинансиране от общинския бюджет. За останалата част на града и общината се прилага паралелен стратегически документ – Общински план за развитие на община Търговище 2014-2020 г. Неговото финансиране разчита основно на общинския бюджет и другите оперативни програми.

Определени са *три типа целеви Зони за въздействие*, върху които приоритетно се осъществява пространствената проекция на Визията за развитие на града и цялостната стратегическа рамка на Интегрираният план за градско възстановяване и развитие на гр. Търговище през периода 2014-2020 г. Тяхното дефиниране е продукт на всички заинтересовани страни – общинска администрация, бизнес, граждани, и са утвърдени с решение на Общински съвет Търговище.

Определени са следните зони за въздействие от ИПГВР на град Търговище:

1. ***Зона с преобладаващ социален характер;***
2. ***Зона на публични функции с висока обществена значимост;***
3. ***Зона с потенциал за икономическо развитие.***

Фигура №2 Дял на предвидените ресурси в ИПГВР

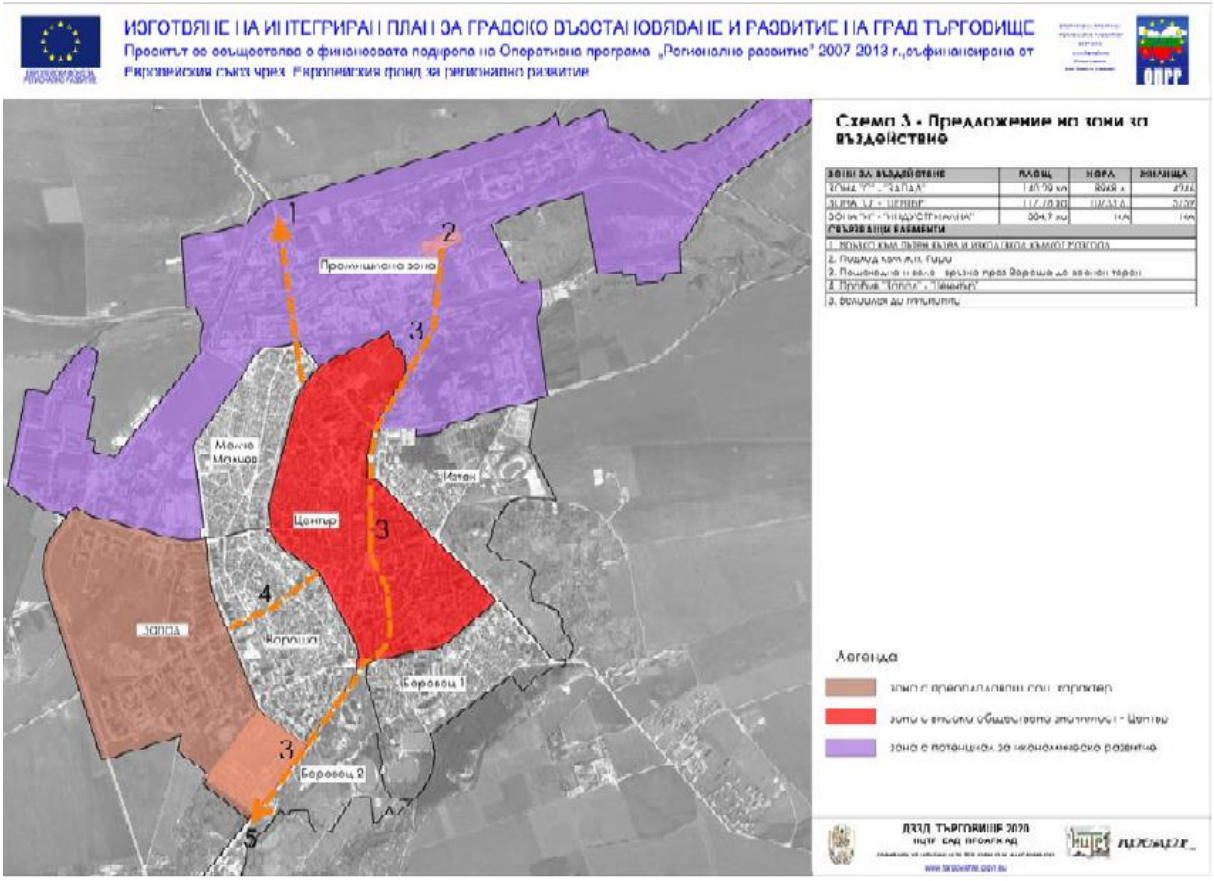

От горната фигура става ясно, че най-голям дял от индикативните средства се предвижда за финансиране на проекти в Зона за въздействие III „Зона с преобладаващо социален характер /Жилищна зона/ - 58%. Делът на предвидените средства в Зона за въздействие II „Зона на публични функции с висока обществена значимост (Център)" е 18%, а в Зона за въздействие III „Зона с потенциал за икономическо развитие (Промишлена зона)" – 24%.

Фигура №3 Обем на предвидените ресурси в ИПГВР за реализиране на проекти по зони

Схема 1: Зони за въздействие на ИПГВР гр. Търговище 2014-2020 г.

Първите две зони („С" и „О") формират достатъчно представителна извадка – около 52% от жилищата и 50% от населението на гр.Търговище. Заедно с индустриалната, предложените зони за въздействие представляват достатъчно широка пространствена рамка за реализиране на ИПГВР на гр.Търговище. Параметрите на предложените зони са:

Таблица №2. Параметри на зоните за въздействие.

ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	ХА	ХОРА	ЖИЛИЩА
1.ЗОНА „С" – „ЗАПАД"	140,29	8 968	4 246
2.ЗОНА „О" – „ЦЕНТЪР"	117,28	10 733	5 759
3.ЗОНА „И" – „ИНДУСТРИАЛНА"	384,90	NA	NA

Представяне на зоната с преобладаващ социален характер

Зоната обхваща компактната територия, формирана от кварталите Запад 1, Запад 2 и Запад 3, заедно с военния терен, предмет на конверсия и потенциал за мащабни проекти от общоградско значение (спортно-рекреационен център, вкл. спа, социален комплекс, връзки към градския център). В тези си граници зоната има обща площ от 140,29 ха. Приблизително 100% от жилищния фонд е продукт на строителството по

индустриален способ, което не отговаря на съвременните изисквания по отношение на енергийната ефективност. Сградният фонд в не малка част от зоната е остарял и в недобро състояние.

Зоната има сериозни проблеми по отношение на облагородяването на междублоковите пространства. Макар и без големи проблеми по отношение осигуреността на зоната с необходимите елементи на МОПТ, същата е значително отдалечена от градския център, което неминуемо се отразява на качеството на живот на нейните обитатели. Очакванията са обновяването на тази зона да допринесе за повишаване на качеството на живот на нейните жители и подобряване на цялостния облик на града.(*Виж Схема 2*)

Представяне на Централната зона

Централната зона е в обхвата на действащия подробен устройствен план. Западната и северната граници са по бул. „Митрополит Андрей", източната – по бул. „29 януари" , ул. „В.Левски" и ул. „Кюстенджа". От юг зоната се затваря по ул. „Паисий". Освен всички административни областни и общински функции, тук са
съсредоточени децентрализираните органи, правното обслужване, културните и повечето образователни институции. Освен, че определя облика на града централната зона (117,8 ха) съдържа 5 759 жилища, осигуряващи подслон на 10 733 обитатели. Така освен обществените си функции, централната зона съдържа и около 30% от жилищата и населението на града. Застрояването е смесено – средно и високоетажно блоково в централната, северната и южната част. В северозападната част се е съхранила квартална структура с предимно нискоетажно строителство – свободностоящи еднофамилни къщи с двор. Тази зона има добър централен и южен сектор и лош северен сектор. Голяма част от основната ос «север – юг» (в частта по ул. „В.Левски") е пешеходна зона в сравнително добро състояние. Но на север тази ос (по ул. „29 януари") прераства в неугледен подход към ж.п. гарата, а на юг няма изградена безпрепятствена връзка към квартал Вароша.
Освен реконструкция на подземната инфраструктура (предмет на друг, вече одобрен проект), направленията за намеси в тази зона са: обновяване на сграден фонд (обществени и жилищни сгради), улични, тротоарни и площадни настилки, паркиране, енергоефективно и художествено осветление, градско обзавеждане, достъпна среда, културни маршрути, визуална информация, зелено строителство.
Потенциалът за растеж на тази територия се дължи на голямото съсредоточаване на икономически дейности за развитие на предприемачеството и услугите, има голямо

значение като транспортен възел на града и център за медицински, социални, културни и образователни дейности. Благодарение на тези функции на центъра и тяхното развитие се повишава качеството на живот в града, като се запазва неговата автентичност. (*Виж Схема 3*)

Представяне на Промишлената зона

Зоната е в обхвата си по действащия общ устройствен план (ОУП). Има площ от 385 ха. Застроена е неравномерно. Има големи незастроени площи в югоизточната до Пречиствателната станция за отпадни води (ПСОВ) и северозападната си части. Уличната мрежа е с недоизградени структурни елементи – връзка с пътен възел към гр.Разград по бул. „Митрополит Андрей”, чрез надлез над ж.п. ареал, връзка към завода на Енер Сис чрез уширен подлез. Състоянието на уличните настилки е лошо, на места липсващо. Няма публични зелени пространства. Няма обществено-обслужващ център. Визуалното възприятие на средата като цяло е негативно. Освен реконструкция на публичната инфраструктура, зоната има потенциал за привличане на инвестиции в нови производства и услуги. Зоната притежава потенциал за развитие, чрез който е възможно привличането на инвестиции, повишаването на заетостта и конкурентоспособността на града. Очакванията са това да доведе до повишаване на икономическото развитие на целия град. (*Виж Схема 4*)

Схема 2: Зона с преобладаващ социален характер

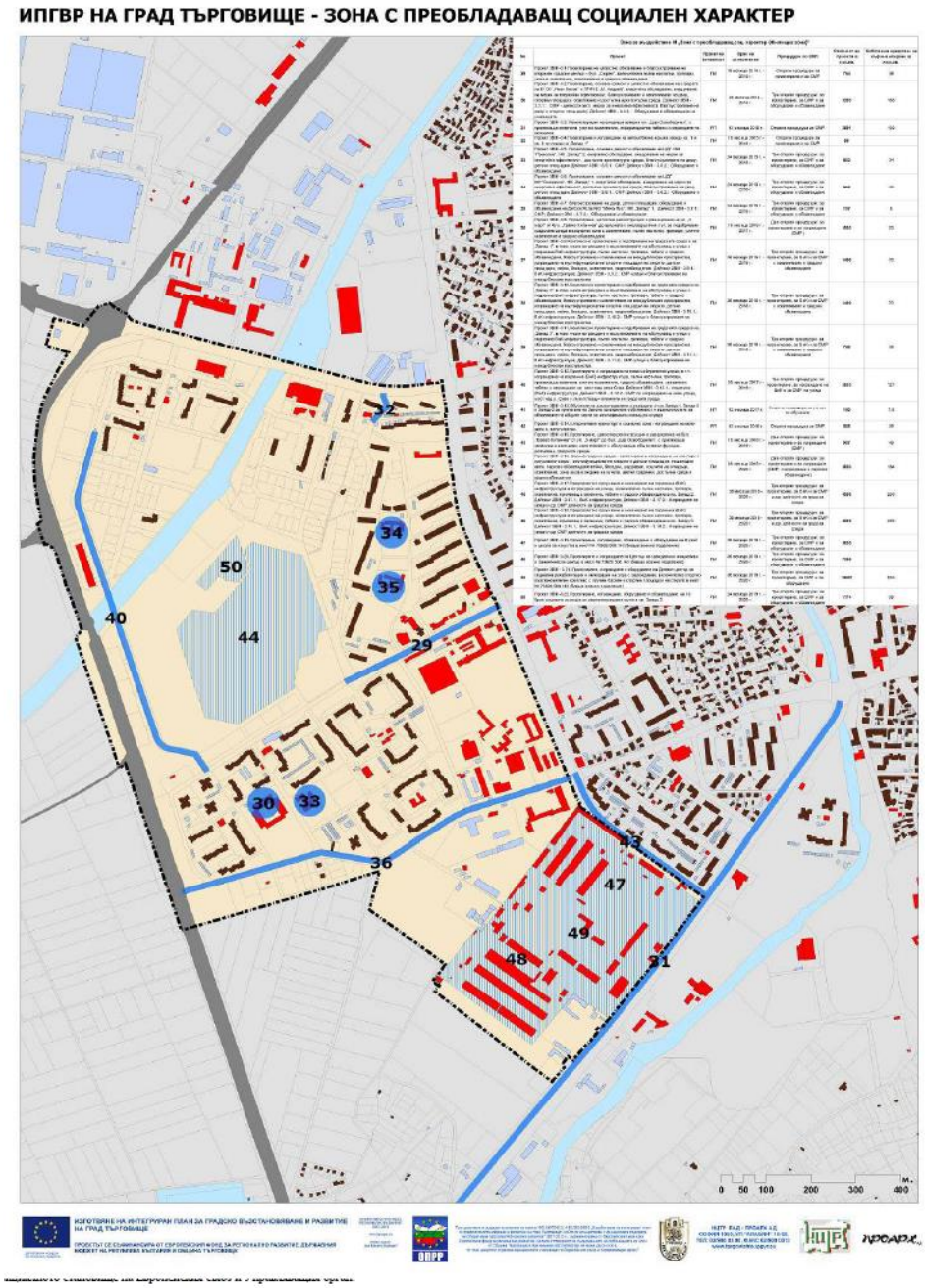

Схема 3: Зона на публични функции с висока обществена значимост

ИПГВР НА ГРАД ТЪРГОВИЩЕ - ЗОНА НА ПУБЛИЧНИ ФУНКЦИИ С ВИСОКА ОБЩЕСТВЕНА ЗНАЧИМОСТ

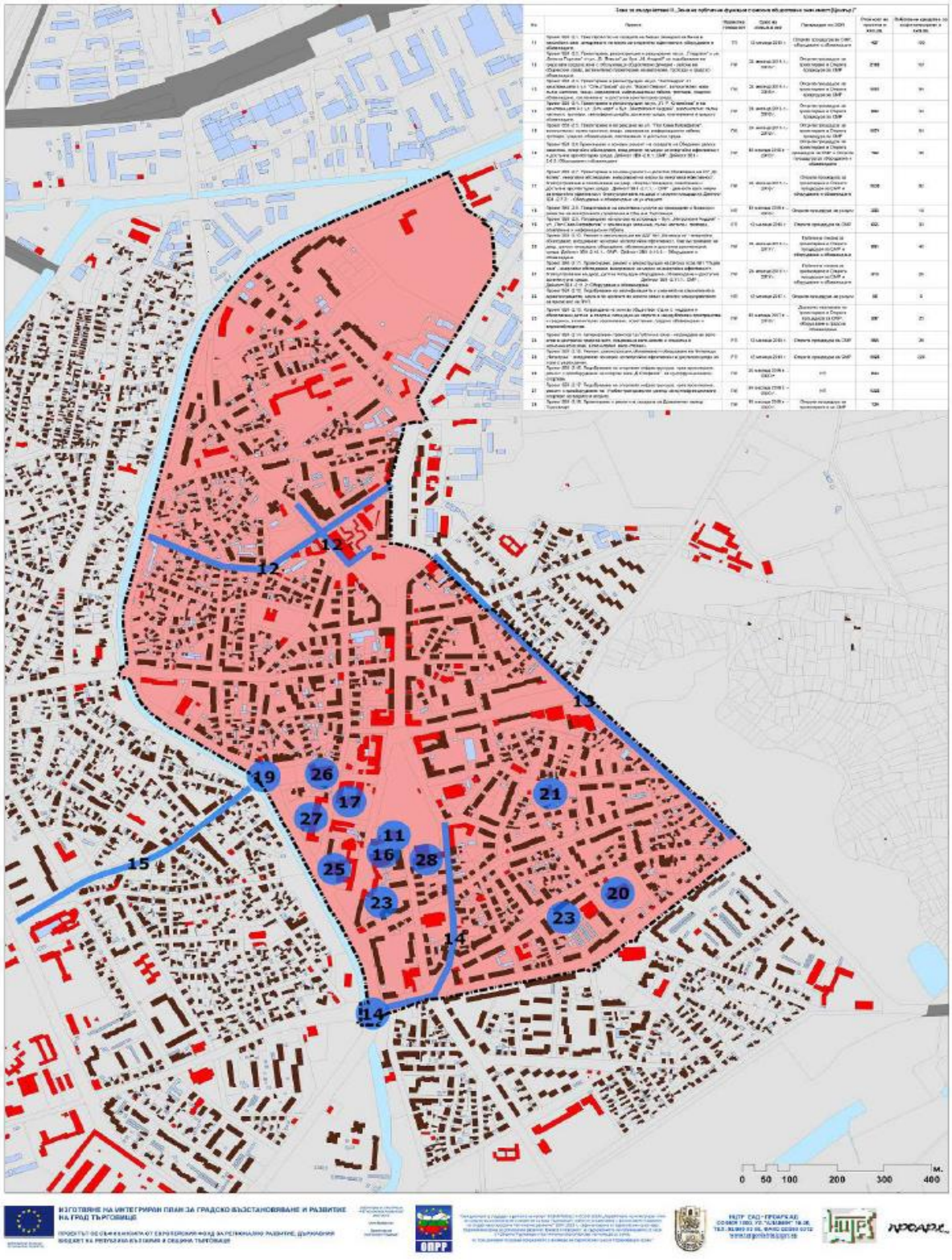

Схема 4: Зона с потенциал за икономическо развитие

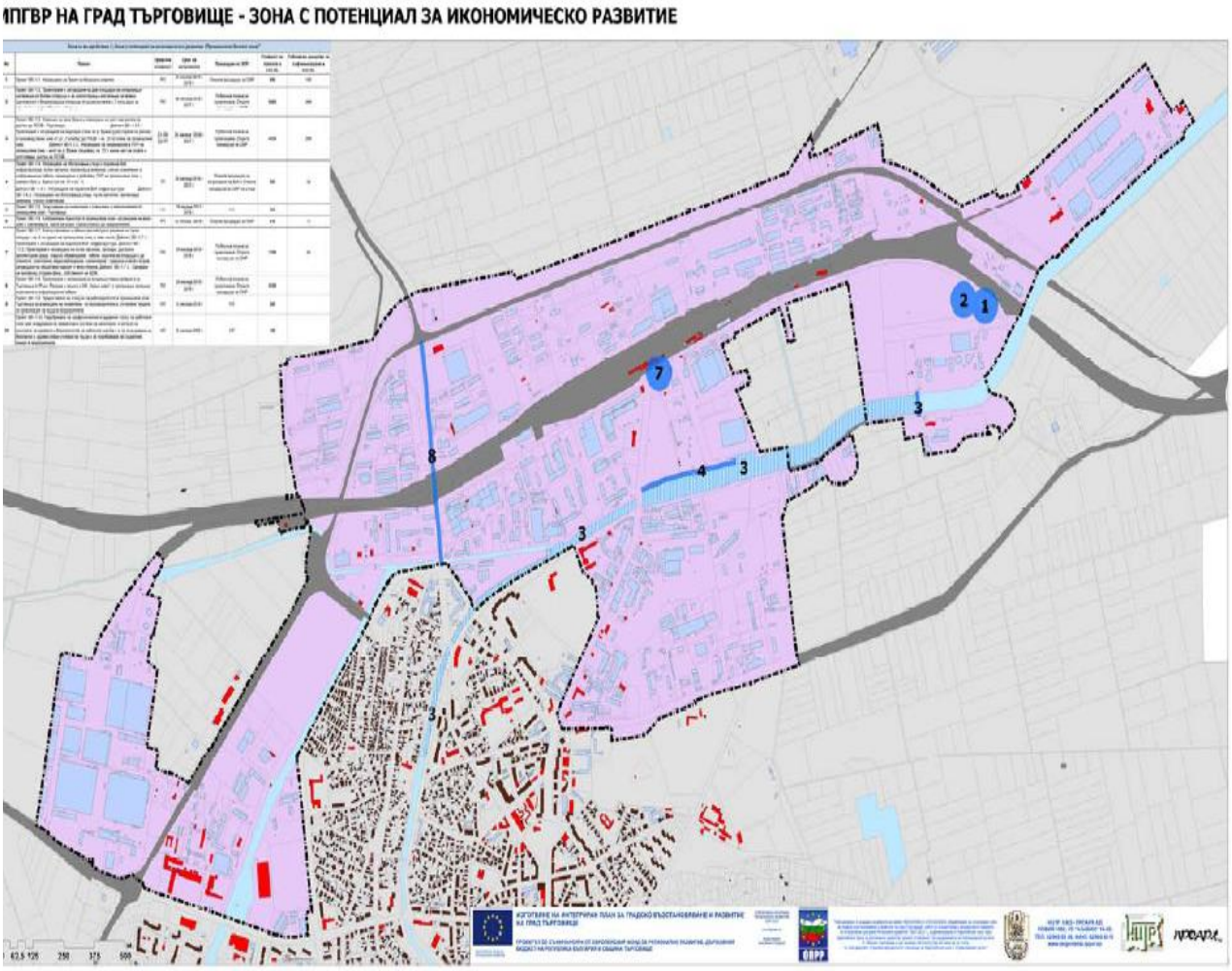
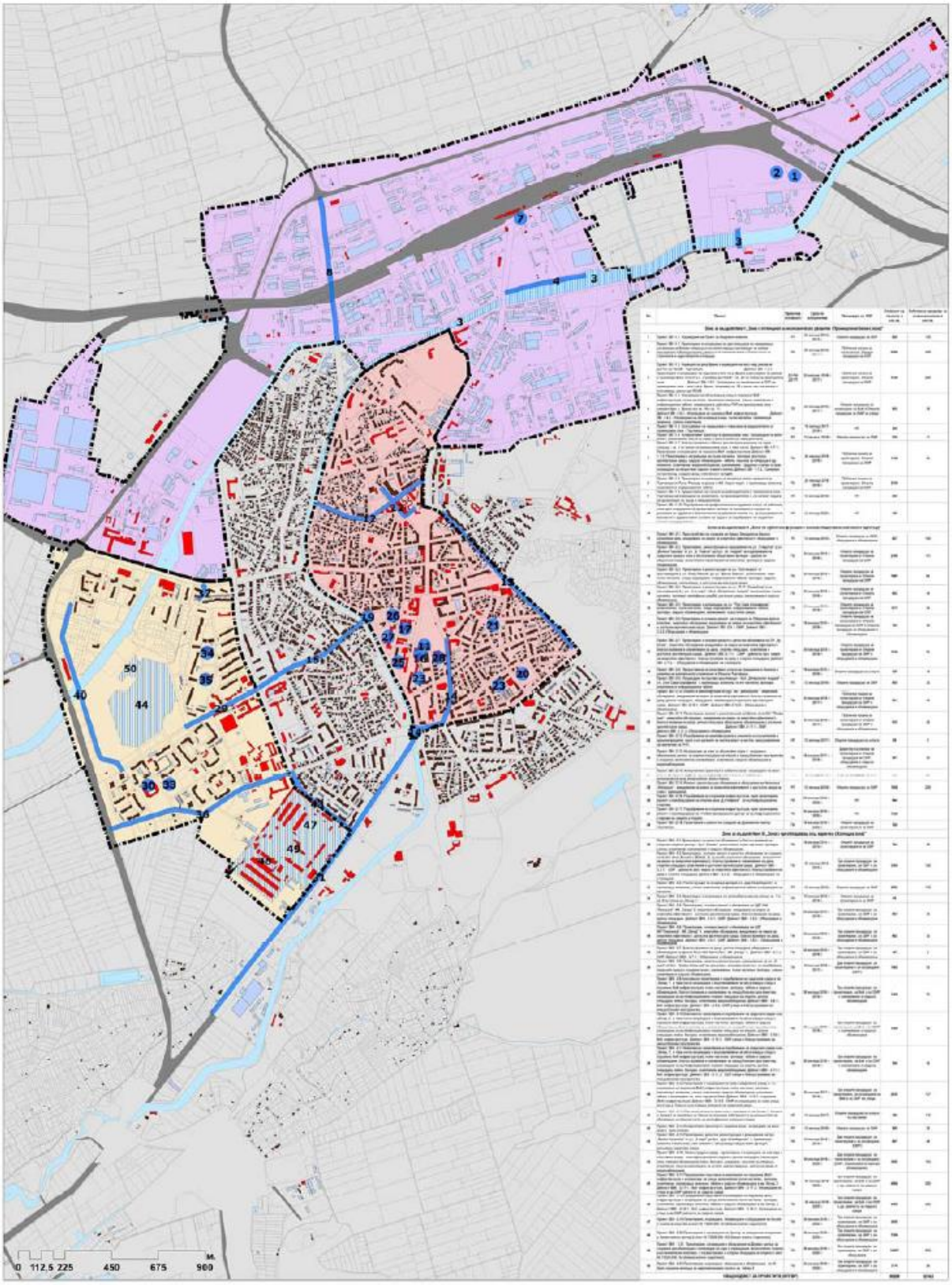

Схема 5: Зони за въздействие

ИПГВР НА ГРАД ТЪРГОВИЩЕ - ЗОНА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Проекти по видове зони за въздействие

Зона за въздействие I „Зона с потенциал за икономическо развитие (Промишлена бизнес зона)" общо, в т.ч.:

- Проект ЗВІ -1.1. Изграждане на Приют за бездомни животни;
- Проект ЗВІ -1.2. Проектиране и изграждане на две площадки за сепариращи инсталации за битови отпадъци и за компостиращи инсталации за зелени (растителни) и биоразградими отпадъци от домакинствата и 2 площадки за строителни и едрогабаритни отпадъци;
- Проект ЗВІ -1.3. Корекция на река Врана и изграждане на мост над реката за достъп до ПСОВ - Търговище. Дейност ЗВІ -1.3.1.: Проектиране и изграждане на подпорни стени на р. Врана (урегулиране на реката) в производствена зона от ул. „Гълъбец" до ПСОВ – кв. 23 по плана на промишлена зона. Дейност ЗВІ-1.3.2.: Изграждане на предвидения в ПУП на промишлена зона – мост на р. Врана, свързващ кв. 23 с южна част на зоната и осигуряващ достъп до ПСОВ;
- Проект ЗВІ -1.4. Изграждане на обслужваща улица с подземна ВиК инфраструктура, пътни настилки, прилежаща зеленина, улично осветление и информационни табели, предвидена в действащ ПУП на промишлена зона – северен бряг р. Врана към кв. 10 и кв. 11. Дейност ЗВІ -1.4.1.: Изграждане на подземна ВиК инфраструктура. Дейност ЗВІ -1.4.2.: Изграждане на обслужваща улица, пътни настилки, прилежаща зеленина, улично осветление;
- Проект ЗВІ -1.5. Осигуряване на чиракуване и стажуване в предприятията от промишлена зона – Търговище;
- Проект ЗВІ -1.6. Алтернативен транспорт в промишлена зона - изграждане на велоалеи с озеленяване, места за отдих и велостоянки до предприятията;
- Проект ЗВІ -1.7. Благоустрояване и обемно архитектурно решение на гаров площад– кв. 4 по проект на промишлена зона, в това число: Дейност ЗВІ -1.7.1.: Проектиране и изграждане на подземна ВиК инфраструктура; Дейност ЗВІ -1.7.2.:Проектиране и изграждане на пътни настилки, тротоари, достъпна архитектурна среда, градско обзавеждане - табели, кошчета за отпадъци и др. елементи, осветление, видеонаблюдение, озеленяване - градинка и зелен остров, изграждане на обществен паркинг и велостоянка; Дейност ЗВІ -1.7.3.: Саниране на прилежащ сграден фонд, собственост на БДЖ;
- Проект ЗВІ -1.8. Проектиране и изграждане на входяща главна артерия в гр.

Търговище от Русе, Разград и връзка с АМ „Черно море”, с прилежаща зеленина, осветление и информационни табели;

- Проект ЗВІ -1.9. Предоставяне на стимули на работодателите в промишлена зона -Търговище за въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за организация на труда в предприятията;
- Проект ЗВІ -1.10. Подобряване на професионалния и здравния статус на работната сила чрез внедряване на превантивни системи за мониторинг и контрол на рисковете за здравето и безопасността на работното място в т.ч. за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труда и за подобряване на социалния климат в предприятията.

Зона за въздействие II „Зона на публични функции с висока обществена значимост (Център)

- Проект ЗВІІ -2.1. Преустройство на сградата на бивша Земеделска банка в изложбени зали, внедряване на мерки за енергийна ефективност ,оборудване и Обзавеждане;
- Проект ЗВІІ -2.2. Проектиране, реконструкция и разширение на ул. „Гладстон" и ул. „Велико Търново" от ул. „В. Левски" до бул. „М. Андрей" за подобряване на градската среда в зона с обслужващи обществени функции - района на общинския пазар, включително проектиране на велоалея, тротоари и градско обзавеждане;
- Проект ЗВІІ -2.3. Проектиране и реконструкция на ул. "Кюстенджа" от кръстовището с ул. "Отец Паисий" до ул. "Васил Левски", включително: нови пътни настилки, знаци, маркировки, информационни табели, тротоари, градско обзавеждане, озеленяване и достъпна архитектурна среда;
- Проект ЗВІІ -2.4. Проектиране и реконструкция на ул. „П. Р. Славейков" и на кръстовището й с ул. „3-ти март” и бул. „Митрополит Андрей”, включително: пътни настилки, тротоари, светофарна уредба, достъпна среда, озеленяване и градско обзавеждане;
- Проект ЗВІІ -2.5. Проектиране и изграждане на ул. "Поп Сава Катрафилов", включително: пътни настилки, знаци, маркировки, информационни табели, тротоари, градско обзавеждане, озеленяване и достъпна среда;
- Проект ЗВІІ -2.6.Проектиране и основен ремонт на сградата на Обединен детски комплекс, енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност и достъпна архитектурна среда. Дейност ЗВІІ -2.6.1.:СМР; Дейност ЗВІІ - 2.6.2.:Оборудване и обзавеждане;

- Проект ЗВІІ -2.7. Проектиране и основен ремонт и цялостно обновяване на ОУ „Хр. Ботев", енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване и озеленяване на двор, спортни площадки, осветление и достъпна архитектурна среда. Дейност ЗВІІ -2.7.1.: - СМР - дейности (вкл. мерки за енергийна ефективност, благоустрояване на двор и спортни площадки); Дейност ЗВІІ -2.7.2.: - Оборудване и обзавеждане на училището;
- Проект ЗВІІ -2.8. Предоставяне на качествени услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление в Община Търговище;
- Проект ЗВІІ -2.9. Изграждане на кръгово кръстовище – бул. „Митрополит Андрей" – ул. „Поп Сава Катрафилов" с прилежаща зеленина, пътни настилки, тротоари, осветление и информационни табели;
- Проект ЗВІІ -2.10. Ремонт и реконструкция на ЦДГ №1 „Веселушко" - енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване на двор, детски площадки, оборудване, обзавеждане и достъпна архитектурна среда. Дейност ЗВІІ -2.10.1.: СМР; Дейност ЗВІІ -2.10.2.: Оборудване и обзавеждане;
- Проект ЗВІІ -2.11. Проектиране, ремонт и реконструкция на Детска ясла №1, "Първи юни" - енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване на двор, детски площадки оборудване, обзавеждане и достъпна архитектурна среда. Дейност ЗВІІ -2.11.1.: СМР; Дейност ЗВІІ 2.11.2.:Оборудване и обзавеждане;
- Проект ЗВІІ -2.12. Подобряване на квалификацията и уменията на служителите в администрацията, както и на органите на местна власт и местно самоуправление за прилагане на ПЧП;
- Проект ЗВІІ -2.13. Изграждане на зони за обществен отдих с модерни и обезопасени детски и спортни площадки на открито в междублокови пространства и градинки, включително озеленяване, осветление, градско обзавеждане и видеонаблюдение;
- Проект ЗВІІ -2.14. Алтернативен транспорт в публична зона - изграждане на велоалеи в централна градска част, свързващи вело-алеите в социална и икономическа зона, включително велостоянки;
- Проект ЗВІІ -2.15. Ремонт, реконструкция,обновяване и оборудване на Читалище „Напредък" - внедряване на мерки за енергийна ефективност и достъпна среда за хора с увреждания;

- Проект ЗВІІ -2.16. Подобряване на спортната инфраструктура, чрез проектиране, ремонт и преоборудване на спортна зала „Д.Стефанов” за мултифункционални спортове;
- Проект ЗВІІ -2.17. Подобряване на спортната инфраструктура, чрез проектиране, ремонт и преоборудване на Учебно-тренировъчен център за мултифункционални спортове на закрито и открито;
- Проект ЗВІІ -2.18. Проектиране и ремонт на сградата на Драматичен театър Търговище.

Зона за въздействие ІІІ „Зона с преобладаващ социален характер (Жилищна зона)

- Проект ЗВІІІ -3.1.Проектиране на цялостно обновяване и благоустрояване на вторичен градски център – бул. „Сюрен”, включително пътни настилки, тротоари, улично осветление, озеленяване и градско обзавеждане)”;
- Проект ЗВІІІ -3.2.Проектиране, основен ремонт и цялостно обновяване на сградата на IV ОУ „Иван Вазов" и ПГИЧЕ „М. Андрей", енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване и озеленяване на двор, спортни площадки, осветление и достъпна архитектурна среда. Дейност ЗВІІІ -3.2.1.: СМР - дейности (вкл. мерки за енергийна ефективност, благоустрояване на двор и спортни площадки); Дейност ЗВІІІ - 3.2.2.: Оборудване и обзавеждане на училищата;
- Проект ЗВІІІ -3.3. Реконструкция на входяща артерия ул. „Цар Освободител”, с прилежаща зеленина, улично осветление, информационни табели и изграждане на велоалея;
- Проект ЗВІІІ -3.4.Проектиране и изграждане на автомобилна връзка между кв. 1 и кв. 6 по плана на „Запад 1”;
- Проект ЗВІІІ -3.5. Проектиране, основен ремонт и обновяване на ЦДГ №9 "Приказка", ЖК „Запад" 2, енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектурна среда, благоустрояване на двор, детски площадки. Дейност ЗВІІІ - 3.5.1.: СМР; Дейност ЗВІІІ - 3.5.2.: Оборудване и обзавеждане;
- Проект ЗВІІІ -3.6. Проектиране, основен ремонт и обновяване на ЦДГ №7"Снежанка", ЖК „Запад" 1, енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектурна среда, благоустрояване на двор, детски площадки. Дейност ЗВІІІ - 3.6.1.: СМР; Дейност ЗВІІІ - 3.6.2.: Оборудване и обзавеждане;
- Проект ЗВІІІ -3.7. Благоустрояване на двор, детски площадки, оборудване и обзавеждане.на Детска Ясла №3 "Мечо Пух", ЖК „Запад" 1. Дейност ЗВІІІ - 3.7.1.: СМР; Дейност ЗВІІІ - 3.7.2.: Оборудване и обзавеждане;

- Проект ЗВІІІ -3.8. Проектиране, цялостна реконструкция и разширение на ул. „3 март" от бул. „Трайко Китанчев" до връзката с околовръстния път, за подобряване градската среда в социална зона с озеленяване, пътни настилки, тротоари, улично осветление и градско обзавеждане;
- Проект ЗВІІІ -3.9.Комплексно проектиране и подобряване на градската среда в кв. „Запад 1", в това число изграждане и възстановяване на обслужващи улици с подземна ВиК инфраструктура, пътни настилки, тротоари, табели и градско обзавеждане, благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства, изграждане на мултифункционални спортни площадки на открито, детски площадки, пейки, беседки, осветление, видеонаблюдение. Дейност ЗВІІІ - 3.9.1.: ВиК инфраструктура; Дейност ЗВІІІ - 3.9.2.: СМР-улици и благоустрояване на междублокови пространства;
- Проект ЗВІІІ -3.10.Комплексно проектиране и подобряване на градската среда в кв.„Запад 2", в това число изграждане и възстановяване на обслужващи улици с подземна ВиК инфраструктура, пътни настилки, тротоари, табели и градско обзавеждане, благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства, изграждане на мултифункционални спортни площадки на открито, детски площадки, пейки, беседки, осветление, видеонаблюдение. Дейност ЗВІІІ - 3.10.1.: ВиК инфраструктура; Дейност ЗВІІІ - 3.10.2.: СМР-улици и благоустрояване на междублокови пространства;
- Проект ЗВІІІ -3.11.Комплексно проектиране и подобряване на градската среда в кв.„Запад 3", в това число изграждане и възстановяване на обслужващи улици с подземна ВиК инфраструктура, пътни настилки, тротоари, табели и градско обзавеждане, благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства, изграждане на мултифункционални спортни площадки на открито, детски площадки, пейки, беседки, осветление, видеонаблюдение. Дейност ЗВІІІ - 3.11.1.: ВиК инфраструктура; Дейност ЗВІІІ - 3.11.2.: СМР-улици и благоустрояване на междублокови пространства;
- Проект ЗВІІІ -3.12.Проектиране и изграждане на нова събирателна улица, в т.ч. изграджане на подземна (ВиК) инфраструктура, пътни настилки, тротоари, прилежаща зеленина, улично осветление, градско обзавеждане, указателни табели и изграждане на мост над река Сива. Дейност ЗВІІІ - 3.12.1.: подземна (ВиК) инфраструктура; Дейност ЗВІІІ - 3.12.2.: СМР по изграждане на нова улица, мост над р. Сива и съпътстващи елементи на градската среда;
- Проект ЗВІІІ -3.13.Обучение на домоуправители и граждани от кв.Запад-1, Запад-2 и Запад-3 за прилагане на Закона за етажната собственост и възможностите за

обновяване на общите части на многофамилни жилищни сгради;

- Проект ЗВІІІ -3.14.Алтернативен транспорт в социална зона - изграждане на велоалеи и велостоянки;
- Проект ЗВІІІ -3.15.Проектиране, цялостна реконструкция и разширение на бул. „Трайко Китанчев" от ул. „3 март" до бул. „Цар Освободител", с прилежаща зеленина и вело-алеи, като елемент с обслужващи обществени функции, допълващ градската среда;
- Проект ЗВІІІ -3.16. Зелена градска среда - проектиране и изграждане на нов парк с изкуствено езеро, многофункционални спортни и детски площадки, пешеходни алеи, парково обзавеждане-пейки, беседки, шадраван, кошчета за отпадъци, осветление, зона за разхождане на кучета, цветни градинки, достъпна среда и видеонаблюдение;
- Проект ЗВІІІ -3.17.Предпроектно проучване и инженеринг на подземна (ВиК) инфраструктура и изграждане на улици, включително пътни настилки, тротоари, осветление, прилежаща зеленина, табели и градско обзавеждане в кв. Запад 2.

Дейност ЗВІІІ - 3.17.1.: ВиК инфраструктура; Дейност ЗВІІІ - 3.17.2.: Изграждане на улици и др.СМР дейности за градска среда;

- Проект ЗВІІІ -3.18.Предпроектно проучване и инженеринг на подземна (ВиК) инфраструктура и изграждане на улици, включително пътни настилки, тротоари, осветление, прилежаща зеленина, табели и градско обзавеждане в кв. Запад 3.

Дейност ЗВІІІ - 3.18.1.: ВиК инфраструктура; Дейност ЗВІІІ - 3.18.2.: Изграждане на улици и др.СМР дейности за градска среда;

- Проект ЗВІІІ -3.19.Проектиране, изграждане, обзавеждане и оборудване на Музей и школа за изкуства в имот № 73626.508.143 (бивше военно поделение);
- Проект ЗВІІІ -3.20.Проектиране и изграждане на Център за граждански инициативи и Занаятчийски център в имот № 73626.508.143 (бивше военно поделение);
- Проект ЗВІІІ -3.21. Проектиране, изграждане и оборудване на Дневен център за социална рехабилитация и интеграция на хора с увреждания, включително спортно-възстановителен комплекс с плувен басейн и спортни площадки на открито в имот № 73626.508.143 (бивше военно поделение);
- Проект ЗВІІІ -3.22.Проектиране, изграждане, оборудване и обзавеждане на 10 броя социални жилища за маргинализирани групи в кв. Запад 3.

Обобщаване на проектите

Списъкът от проекти, включени в ИПГВР – гр. Търговище, съдържа 50 проекта разпределени по зони на въздействие, както следва:

Най – много проекти са съсредоточени в Зона „С” с преобладаващ социален характер (Жилищна зона) – 22 броя, което формира 44 % от общия брой проекти, включени в ИПГВР. Зона „О” с публични функции с висока обществена значимост (Център) – 18 броя проекти, което формира 36 % от общия брой проекти и Зона „И” с потенциал за икономическо развитие (Промишлена бизнес зона) – 11 броя проекти, което формира останалите 20 % от общия брой, включени в ИПГВР.

Фигура №4 Разпределение на проектите по зони за въздействие от ИПГВР.
1- Зона „С” с преобладаващ социален характер 2 - Зона „О” с публични функции с висока обществена значимост и 3 - Зона „И” с потенциал за икономическо развитие

Проекти в Инвестиционната програма по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на ОПРР 2014-2020

На 01 март 2016 г. между Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Община Търговище се подписва Споразумение за реализация на инвестиционната програма BG16RFO001-1.040-0004-C01 по Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFO001-1.040 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014 – 2020 – Инвестиционни програми“ по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.

Инвестиционната програма включва индикативен списък с основни и индикативен списък с резервни проекти за финансиране чрез безвъзмездна финансова помощ и/или чрез комбинирано финансиране. Споразумението се отнася за програмния период 2014-2020 и е със срок на действие до 31.12.2023 г.

По своята същност, Инвестиционната програма представлява средносрочен документ за реализация на ИПГВР за финансовата рамка 2014-2020 г. Тя е ключов документ за изпълнение на изискванията на чл. 7 от Регламент (ЕС) № 1301/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“. С нея се прави естествен и логичен преход между одобрения ИПГВР (който е по-обхватен стратегически документ) и конкретните проекти, за които ще се предостави БФП по ОПРР 2014-2020. Обектите на интервенция в Инвестиционната програма са идентифицирани като проекти в Програмата за реализация на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие на Община Търговище.

Съгласно чл. 4(1) от Споразумението, общият размер на безвъзмездната финансова помощ с интензитет 100%, възлиза на 17 774 897,93 лева.

Максималното общо финансиране за изпълнение на индикативния списък с основни проекти е в размер на 18 271 228,11 лв., от които общият размер на базвъзмездната финансова помощ е (100 %) за изпълнение на индикативния списък с основните проекти.

Община Търговище последователно изпълнява Инвестиционната програма и не е възниквала необходимост от актуализирането й.

При извършения преглед на статуса на проектите, включени в Инвестиционната програма по ОПРР се установи, че единствено за проектите от Група дейности „Културна инфраструктура“ предстои стартирането им.

В случай на свободен финансов ресурс от общия размер на БФП след сключване на договори за БФП на основните проекти или при увеличаване на общия размер на БФП, с наличните средства могат да бъдат финансирани проекти, включени в индикативния резервен списък в Инвестиционната програма, както е включен обекта: „Цялостна реконструкция и разширение на бул. „Трайко Китанчев“ от ул. „3-ти Март“ до бул. „Цар Освободител“ с прилежащата зеленина и велоалеи , като елемент с обслужващи обществени функции, допринасящи за градска среда”, който в момента се изпълнява.

Таблица 3. Статус на изпълнение на Инвестиционната програма по Приоритетна ос 1 на ОПРР

№	***Обект на интервенция от Списъка с основни проекти***	Статус
Инвестиционен приоритет „Градска среда”		
Група дейности „Градска среда“		
Развитие,обновление и модернизиране на градска среда в град Търговище		

2	Реконструкция и разширяване на ул. „Гладстон“ и ул. „Велико Търново “ от ул. „Васил Левски “ до бул. „Митрополит Андрей “ за подобряване на градската среда в зона с обслужващи обществени функции- Района на Общинския пазар включително проектиране на велоалеи, тротоари - градско обзавеждане.	Приключен
3	Комплексно проектиране и подобряване на градската среда в кв. „Запад 2 “ в това число изграждане и възстановяване на обслужващи улици с подменена ВИК инфраструктура, пътни настилки, тротоари, табели и градско обзавеждане, благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства, изграждане на мултифункционални спортни площадки на открито, детски площадки, пейки, беседки, осветлени и видео наблюдение - подобект 1 квартал 307,308,309,310 и 311 в района на град Търговище	Приключен
4	Цялостно обновяване и благоустрояване на вторичен градски център бул. „Сюрен“ включително пътни настилки, тротоари, улично осветление, озеленяване и градско обзавеждане	Приключен
5	Изграждане на кръгово кръстовище бул. „Митрополит Андрей “- ул. „Поп Сава Катрафилов“ с прилежащата зеленина , пътни настилки, тротоари, осветлени и информационни табли	Приключен
6	Цялостна реконструкция и разширение на ул. „3 март“ от бул. „Трайко Китанчев“ до връзката с околовръстния път за подобряване на градската среда и социалната зона с озеленяване пътни настилки тротоари, улично обзавеждане и градско осветление	Приключен
Инвестиционен приоритет „Социална инфраструктура”		
Група дейности „Социална инфраструктура“		
1	Проектиране, изграждане, оборудване и обзавеждане на социални жилища за маргинализирани групи в кв.Запад - 3	В изпълнение
Инвестиционен приоритет „Образователна инфраструктура”		
Обновяване и модернизиране на общинската образователна инфраструктура		
1	Основен ремонт и цялостно обновление на ОУ „Христо Ботев“ енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване и озеленяване на двор, спортни площадки, осветление и достъпна архитектурна среда.	Приключен
2	Основен ремонт и обновяване на Целодневна детска градина №9 „Приказка” кв. „Запад 2“ енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектурна среда, благоустрояване на двор, детски площадки.	Приключен

3	Основен ремонт и обновяване на Целодневна детска градина №7 „Снежанка” кв. „Запад 1“, енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектурна среда, благоустрояване на двор, детски площадки	Приключен
4	Проектиране ремонт и реконструкция Детска ясла №1 „Първи юни” енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване на двор, детски площадки, оборудване, обзавеждане и достъпна архитектурна среда	Приключен
Обект на интервенция от Списъка с резервни проекти		Статус
Инвестиционен приоритет „Градска среда”		
Група дейности „Градска среда“		
Развитие,обновление и модернизиране на градска среда в град Търговище – етап 2		
1	Цялостна реконструкция и разширение на бул. „Трайко Китанчев“ от ул. „3-ти Март“ до бул. „Цар Освободител“ с прилежащата зеленина и велоалеи , като елемент с обслужващи обществени функции, допринасящи за градска среда	В изпълнение

Други проекти, допринасящи за изпълнението на целите и приоритетите

В оценката на плана са включени други 14 проекта, допринасящи за изпълнението на целите и приоритетите на ИПГВР, както следва:

Таблица 4. Други проекти, включени в оценката на плана, допринасящи за изпълнението на ИПГВР.

Група проекти Д-1: **Обновяване и енергийна ефективност на МФЖС**	**<u>Проект Д-1.1: Основен ремонт, обновяване и енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради</u>** **1.1.1. Жилищна сграда на бул. „Цар Освободител”№ 30;** **1.1.2. Жилищна сграда кв.Запад – 2 , бл.25;** **1.1.3. Жилищна сграда на бул. „Митрополит Андрей” бл.85;** **1.1.4. Жилищна сграда на ул. „Кюстенджа” №79;** **1.1.5. Жилищна сграда на ул. „Република” №24 и №25;** **1.1.6. Жилищна сграда на ул. „Цар Симеон” №4;** **1.1.7. Жилищна сграда на ул. „Цар Освободител” №32 А;**

	1.1.8. Жилищна сграда на ул. „Цар Освободител” №32 Б; **1.1.9. Жилищна сграда на ул. „Цар Освободител” №32 В;** **1.1.10. Жилищна сграда на ул. „Цар Освободител” №32 Г;** **1.1.11. Жилищна сграда на ул. „Бузлуджа” № 1-3;** **1.1.12. Жилищна сграда кв. „Запад-2” бл.53;** **1.1.13. Жилищна сграда на ул. „Кюстенджа” №4,6,8;** **1.1.14. Жилищна сграда на ул. „Бенковски” №7;** **1.1.15. Жилищна сграда на ул. „Цар Освободител” №36;** **1.1.16. Жилищна сграда на бул. „Митрополит Андрей” №83;** **1.1.17. Жилищна сграда на ул. „Скопие” №16;** **1.1.18. Жилищна сграда на ул. „Палаузов” №8;**
Група проекти Д-2: **Обновяване на образователната инфраструктура**	**<u>Проект Д-2.1: Изграждане на детска градина №5 „Червена шапчица”, ул. „Любен Каравелов”№29 гр.Търговище</u>**
Група проекти Д-3: **Интеграция на маргинализирани групи и хора с увреждания**	**<u>Проект Д-3.1: „Сигурност в общността”, който включва</u>:** **3.1.1. Нов дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства, гр.Търговище, ул. „Паисий”;** **3.1.2. Ново преходно жилище за деца от 15 до 18-годишна възраст, гр.Търговище, кв. „Запад-3”;** **3.1.3. Ново наблюдавано жилище за младежи от 18 до 21-годишна възраст, с капацитет 4, гр.Търговище, кв. „Запад-3”, бл.60;** **3.1.4. Ремонт на Дневен център за деца с увреждания с включване на услуги за ЦСРИ, гр.Търговище, бул. „Ал.Стамболийски” № 23;** **3.1.5. Ремонт на Център за обществена подкрепа, гр.Търговище, бул. „Ал.Стамболийски”.** **<u>Проект Д-3.2: „Алтернатива за живот”, който включва</u>:**

	3.2.1. Център за грижа на лица с психични разстройства, село Съединение, община Търговище; **3.2.2. Център за грижа на възрастни и хора в невъзможност за самообслужване, село Съединение, община Търговище.** **<u>Проект Д-3.3: „Нови хоризонти", който включва</u>:** **3.3.1. Обособяване на Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в гр.Търговище.** **<u>Проект Д-3.4: „С грижа за теб", който включва</u>:** **3.4.1. Функциониране на Комплекс за здравни и социални услуги в общността, включващ предоставяне на 7 социални и здравни услуги, разпределени в два центъра: „Център за ранна интервенция на деца с увреждания" и „Център за консултиране, подкрепа и здраве в семейството".** **<u>Проект Д-3.5: „Патронажна грижа", който включва</u>:** **3.5.1. „Патронажна грижа за възрастни и лица с увреждания – компонент 2 – продължаваща грижа.** **3.5.2. „Патронажна грижа за възрастни и лица с увреждания – компонент 3 - подобряване на качеството на живот и възможностите за социално включване на хората с увреждания и възрастни хора.** **3.5.3. „Патронажна грижа за възрастни и лица с увреждания – компонент 4 – подобряване качеството на живот и възможностите за социално включване на хората с увреждания и възрастните в общината, чрез осигуряване на мрежа от услуги в домашна.** **<u>Проект Д-3.6: Осигуряване на топъл обяд в град Търговище и малките населени места"</u>**
Група проекти Д-4: **Градска среда**	**<u>Проект Д-4.1 „Подобряване на енергийната ефективност на система за външно изкуствено осветление на град Търговище – община Търговище"</u>** **<u>Проект Д-4.2 Благоустрояване на кв.192 по плана на гр.Търговище</u>** **<u>Проект Д-4.3. Изграждане на мултифункционални спортни площадки на открито, детски площадки, пейки, беседки, осветление, видеонаблюдение</u>**

Група проекти Д-5: Културна инфраструктура	**Проект Д-5.1 „Консервация на Базилика „Мисионис” №3”**
Група проекти Д-6: Обучения за управленски екипи за организация и управление на проекти	**Проект Д-6.1. Функциониране на областен информационен център – Търговище** **Проект Д-6.2. Функциониране на областен информационен център – Търговище 2019-2021**

V. Отчитане на индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана и информация за степента на постигане на целевите стойности

Индикаторите за оценка и наблюдение са неизменна част от ИПГВР и дават възможност да се наблюдават промените, настъпващи в средата от реализираните проекти в одобрените зони за въздействие. Те са част от плана за партньорство, публичност и прозрачност и са общоприет и задължителен инструмент на интегрираното градско планиране. Предложената система от индикатори покрива всички видове зони за въздействие и съответства на заложените мерки и проекти, които могат да бъдат финансирани по различните оперативни програми през следващия програмен период.

Наблюдението на реализацията на ИПГВР Търговище включва:

- периодичен преглед на постигнатия напредък в изпълнението на плана;
- разглеждане на резултатите от изпълнението на проектите и степента на постигане на стратегията на плана;
- установяване и очертаване на тенденции, проблеми с особена важност, ограничители, перспективи за развитие.

Индикаторите за наблюдение присъстват в годишните и в заключителния доклад за изпълнението на Интегрирания план. Същите са диференцирани в няколко групи съобразно областта на интервенциите и типа на индикатори:

- **индикатори за продукт**, които са пряко свързани с проектите и дейностите, след реализацията на които се създава определен продукт;

индикатори, произтичащи от очакваните резултати, с които ще се измерват положителните изменения в градската среда с пряк принос за повишавате качеството на живот (измерват ползите за съответната целева сфера и тематична област, обект на разработване и реализация от ИПГВР.

Основните източници на данни за определяне на стойностите на индикаторите са ИСУН и конкретната информация на ниво проект. За показателите за въздействие ще се използва и информация от НСИ, проучвания и др. специализирана информация. При избора на индикаторите за наблюдение и оценка на ИПГВР са спазени основните изисквания за яснота при формулирането им, възможност за отчитане на промените и наличие на информация, която да позволява тяхното прилагане. Те следват следните области на въздействие/инвестиционни приоритети и проекти на ИПГВР:

- Енергийна ефективност на жилищни сгради;
- Подобряване на градската околна среда, в това число възобновяване на терените за вторично застрояване и намаляване на замърсяването на въздуха;
- Спортна инфраструктура;
- Социална инфраструктура;
- Образователна инфраструктура;
- Културна инфраструктура;
- Насърчаване на икономическото развитие;
- Насърчаване на устойчива градска мобилност.

Анализът на системата от индикатори показва, че в голяма степен изискванията за видовете индикатори са спазени в разработения ИГПВР на гр. Търговище.
Измерването на степента на изпълнение и ефективност зависят от предварително поставените цели.

Изводът, който се налага по отношение на индикаторите е, че липсват базови стойности, които да поставят реална база за постижимостта на изпълнение. Отчитайки тези фактори, при извършване на оценката са разгледани настъпилите промени по определени показатели, където това е било възможно, като са съблюдавани следните обстоятелства:

- Наличие на връзка със заложените проекти;
- Възможност за количествено измерване на промяната;
- Наличие на официална, достоверна и проверима информация;
- Възможност за определяне на изходна база;

➢ Възможност за оценка на ефектите от изпълнението на мерките, дейностите и проектите.

Вторият основен фактор за извършване на оценка по отношение степента на постигане на целите и ефективността, а именно, наличието на данни за постигнат физически напредък се отразява в анализирането на всеки един от проектите в ИПГВР.

Таблица 5. Индикатори за въздействие

Тематична област	Индикатори за въздействие		Мерна единица	Базова стойност 2013 г.	Целева стойност (2022)	Постигната стойност (2020)	Степен на изпълнение
	Категория индикатор	Индикатор					
Енергийна ефективност	Индикатор за продукт	Обновени многофамилни жилищни сгради, вкл.преминали в по-горен клас на енергопотребление	Брой сгради	0	8 360	0	неприложимо
	Индикатор за резултат	Намаляване потреблението на крайна и първична енергия	kWh/годишно	0	0	0	неприложимо
Спортна инфраструктура	Индикатор за продукт	Разширени, реконструирани ремонтирани, оборудвани и обзаведени обекти на спортната инфраструктура и мултифункционални спортни обекти	Брой	0	2	2	100 %
	Индикатор за резултат	Брой посещения на подпомогнатите спортни обекти	Брой	0	10 000	10 000	100 %
Подобряване на градската околна среда, в това число възобновяване на терените за вторично застрояване и намаляване	Индикатор за продукт	Брой интегрирани проекти за благоустрояване и подобряване на градската среда, вкл. Изграждане и възстановяване на обслужващи улици с подземна ВиК инфраструктура, пътни настилки, тротоари, табели и градско	брой	0	3	2	66 %

на замърсяването на въздуха		обзавеждане, благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства, изграждане на мултифункционални спортни площадки на открито, детски площадки, пейки, беседки, осветление, видеонаблюдение.					
	Индикатор за резултат	Изградени зони за обществен отдих с модерни и обезопасени детски и спортни площадки на открито в междублокови пространства и градинки, включително озеленяване, осветление, градско обзавеждане и видеонаблюдение.	кв.метра	0	10 000	7 300	73 %
Качествена градска среда	Индикатор за резултат	Изградени, рехабилитирани и реконструирани улични мрежи, кръстовища, мост, като част от интегрирани проекти на градската среда, включително: нови пътни настилки, знаци, маркировки, информационни табели, тротоари, градско обзавеждане, озеленяване и достъпна архитектурна среда	кв.метра	0	62 294	62 294	100 %
	Индикатор за продукт	Реализирани предпроектни проучвания и инженеринг на	Брой проекти	0	2	1	50 %

		подземна (ВиК) инфраструктура и изграждане на улици, включително пътни настилки, тротоари, осветление, прилежаща зеленина, табели и градско обзавеждане в кварталите на града					
	Индикатор за продукт	Интегриран проект за обновяване и благоустрояване на вторичен градски център – бул. „Сюрен”, включително пътни настилки, тротоари, улично осветление, озеленяване и градско обзавеждане.	Брой градски център	0	1	1	100 %
	Индикатор за резултат	Изградени на улици, осигуряващи достъп до и в индустриална зона,вкл. изграждане на входяща главна артерия в гр. Търговище от Русе, Разград и връзка с АМ „Черно море”, с прилежаща зеленина, осветление и информационни табели.	кв.метра	0	0	0	0
	Индикатор за продукт	Корекция на река Врана и изграждане на мост над реката за достъп до ПСОВ-Търговище	брой	0	1	0	0 %
	Индикатор за продукт	Изградени площадки за	брой	0	2	1,5	75 %

		сепариращи инсталации за битови отпадъци и за компостиращи инсталации за зелени (растителни) и биоразградими отпадъци от домакинствата.					
	Индикатор за продукт	Изградени площадки за строителни и едрогабаритни отпадъци.	брой	0	2	0	0%
	Индикатор за продукт	Благоустрояване и обемно архитектурно решение на гаров площад – кв. 4.	брой	0	1	0	0
	Индикатор за резултат	Население, ползващо се от подобрената градска среда.	брой	0	40 000	45 800	115 %
Социална инфраструктура /В изпълнение/	Индикатор за продукт	Новопостроени социални жилища	брой	0	10	18	180 %
	Индикатор за продукт	Брой лица, настанени в социалните жилища	брой	0	30	36	120 %
	Индикатор за продукт	Изграден Дневен център за социална рехабилитация и интеграция на хора с увреждания, включително спортно-възстановителен комплекс /военно поделение/	брой	0	1	0	0
	Индикатор за резултат	Очакван брой лица, ползващи се от подпомогнатите социални услуги /военно поделение/	брой	0	1 000	0	0

Образователна инфраструктура	Индикатор за продукт	Брой подпомогнати детски градини и ясли , вкл. енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване на двор, детски площадки, оборудване, обзавеждане и достъпна архитектурна среда.	брой	0	5	5	100 %
	Индикатор за продукт	Брой подпомогнати училища, вкл. енергийно обследване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване и озеленяване на двор, спортни площадки, осветление и достъпна архитектурна среда.	брой	0	2	1	50 %
	Индикатор за резултат	Брой общински училища, подобрили качеството на услугите в резултат на доставено оборудване и обзавеждане.	брой	0	2	1	50 %
	Индикатор за резултат	Брой деца/ученици в подкрепените обекти.	брой	0	1 452	1 571	108 %
Културна инфраструктура	Индикатор за продукт	Брой преустроени/обновени сгради за културни институции.	брой	0	5	0	неприложимо
	Индикатор за резултат	% увеличение на удовлетвореността на жителите от културния живот на населеното	брой	0		0	неприложимо

		място.					
	Индикатор за резултат	Брой посещения на подпомогнатите културни обекти.	брой	0		0	неприложимо Забележка: Към момента на изготвяне на настоящия Финален доклад-отчет на ИПГВР на гр.Търговище общинската администрация не е подготвила проектно предложение за кандидатстване.
Насърчаване на икономическото развитие	Индикатор за продукт	Брой реализирани проекти за подобряване и изграждане на техническа инфраструктура за целите на инвестиционни проекти, сертифицирани по Закона за насърчаване на инвестициите.	брой	0		0	0
Насърчаване на устойчива градска мобилност	Индикатор за продукт	Изградени велоалеи в централна градска част, свързващи велоалеите в социална и икономическа зона, включително велостоянки.	лин.м	0	550	550	100 %

Оценка на ефективността и анализ на финансовото изпълнение на проектите, допринасящи за изпълнението на целите и приоритетите

В тази част е представена степента на финансовото изпълнение на проектите по зони за въздействие; степента на изпълнение на приоритетните области според

финансовото им отчитане; степента на изпълнение на целите и приоритетите според индикаторите на ИПГВР.

В резултат на извършения анализ е изготвена и актуализираната матрица – бюджет на ИПГВР на гр. Търговище.

Представено е обобщение на ефективността общо за ИПГВР, както и от гледна точка на начина за използване на достъпните финансови и наличните организационни ресурси в Община Търговище.

Общата стойност на проектите, включени в ИПГВР възлиза на 23 041 597,75 лв., разпределени за реализиране на проектите в трите зони за въздействие.

Разпределението на изпълнените проекти по зони за въздействие, е както следва :

В Зона за въздействие „И“ с потенциал за икономическо развитие са планирани за изпълнение 10 броя проекта, от които са изпълнени 3 броя, на обща стойност 1 504 996,00 лева. Изпълняемост 30 %. Неизпълнението на по-голямата част от проектните идеи е в резултат на комплексни причини, а именно: липса на проектна готовност, липса на финансови средства и най-вече липса на интерес от страна на частни инвеститори.

В Зоната за въздействие „П“ на публични функции с висока обществена значимост (Център) от планирани 18 броя проекта, реализираните са 11 броя, на обща стойност 10 629 238,86 лв. Изпълнени са 66 % от проектите. Неизпълнението на част от проектните идеи е основно поради липса на проектна готовност и липса на финансови средства.

В Зона за въздействие „С” с преобладаващ социален характер (жилищна зона) са планирани за изпълнение 22 бр. проекта, от които реализирани са 9 броя на обща стойност 10 907 362,92 лв. Изпълнени са 41 % от проектите. Основните причини за неизпълнението на останалите проекти е поради липса на проектна готовност, недостиг на собствени средства и отпаднала необходимост от реализация на някои проектни идеи. От резултатите е видно, че най-голяма изпълняемост на проектите има в Зоната за въздействие „П“ на публични функции с висока обществена значимост (Център) от планирани 18 броя проекта, реализираните са 11 броя.

Другите проекти, допринасящи за изпълнението на ИПГВР са 14 броя на обща стойност 28 496 189,90 лв.

Таблица 6. Обобщена таблица с разпределение на изпълнените проекти и обща стойност.

ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	Изпълнени проекти (брой)	Обща стойност (в лева)	Изпълняемост (в процент)
Зона за въздействие „И“	**3**	**1 504 996,00**	**30 %**

Зоната за въздействие „П“	**11**	**10 629 238,86**	**66 %**
Зона за въздействие „С”	**9**	**10 907 362,92**	**41 %**
Общо изпълнение на ИПГВР:	**23**	**23 041 597,78**	**46 %**
Други проекти	**14**	**28 496 189,90**	

Като цяло, използваният основен инструмент за реализацията на ИПГВР е процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BC16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“, която се реализира в рамките на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г., по която Община Търговище е конкретен бенефициент.

ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПРЕЗ 2020 ПО ОТНОШЕНИЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЪРГОВИЩЕ 2014 – 2020

Приоритети:

Приоритет 1. Модерни инфраструктура и градска среда;

Приоритет 2. Икономика и бизнес;

Приоритет 3. Търговище – зелен град;

Приоритет 4. Грижа за гражданите;

Приоритет 5. Интелигентен град;

Приоритет 6. Грижа за малките населени места.

COVID-19

От първите дни след обявяване на извънредното положение Общината започна да предоставя безплатна услуга за закупуване на храни и лекарства на възрастни, болни и карантинирани граждани. По-късно през годината тя започна да се предоставя по проект „Патронажна грижа“.

Безплатно бе паркирането на общинските паркинги за периода от март до май.

Удължен бе срокът за кандидатстване в детските градини и ясли.

Удължен бе срокът за заплащане на местните данъци и такси с 5% отстъпка.

Осигурен бе топъл обяд на 224 души в общината по целева програма.

По проект са осигурени таблети и компютри на 11 деца от социалните услуги в Търговище, за да се осигури непрекъснатият им образователен процес в условията на пандемия.

Приоритет 1. Модерни инфраструктура и градска среда

Специфични цели:

- Модернизиране на пътната и уличната инфраструктура;
- Сигурна и достъпна градска среда;
- Обновяване на кварталите.

Започна изготвянето на План за интегрирано развитие на общината за програмен период 2021-2027. Предстои провеждане на обществено обсъждане по темата.

През 2020 г. стартира проект за разширение и реконструкция на бул. „Трайко Китанчев" от ул. „3 март" до бул. „Цар Освободител", на стойност 1 606 000 лв. Проектът се реализира по „Региони в растеж" 2014-2020.

Извършена рехабилитация на ул. „Цар Освободител" на стойност 1 271 800 лв.

След отправено искане от страна на кмета, държавата отпусна целево 1 651 411 лв. за ремонт на другата входно-изходна артерия бул. „Никола Маринов.

През 2020 г. е изпълнена рехабилитация на други 12 улици в град Търговище на обща стойност 586 600 лв., в т.ч: „Първи май", „Владая", „Страцин", „Брегалница", „Орловец", „Неофит Рилски", „Драва", „Промишлена", „Осъм", „Елена", „Екзарх Йосиф".

Извършена рехабилитация на тротоарната мрежа на ул. „Капитан Данаджиев", ул. „Мургаш", ул. „Христо Ботев", ул. „Паисий" и бул. „Александър Стамболийски" в кв. Въбел на стойност 93 760 лв.

Изградена е светофарна уредба на бул. „Трайко Китанчев" и бул. „Сюрен".

Изпълнено е благоустрояване на част от кв. 173 в гр. Търговище.

Почивна база в Балчик. През 2020г. продължи ремонтът на почивната база в гр. Балчик, като изразходваните средства за периода са 42 000 лв.

Пенсионерски клубове. През 2020 г. е извършен ремонт на пенсионерски клуб в с. Дългач и пенсионерски клуб на ул. Георги С. Раковски гр. Търговище, на стойност 8 200 лв.

Приоритет 2. Икономика и бизнес

Специфични цели:

- Утвърждаване на Търговище като силен икономически център;
- Насърчаване на партньорството между професионалното образование, бизнеса и
- науката;
- Подкрепа за внедряването на иновации;
- Ефективно управление на общинската собственост;

Индустриална зона. Проведени срещи с изпълнителния директор на Национална компания индустриални зони" с цел набелязване на подходящи терени на територията на Търговище за обособяването на индустриална зона.

Предложен и одобрен от Общинския съвет е текст на меморандум между Община Търговище и националната компания, като предстои и неговото официално подписване.

Инвестиционните предложения за 2020 г. са общо 48 броя. Те са за:

1.Изграждане на жилищни сгради-20 бр.

2. Изграждане на нова сграда – склад за готова продукция – 1 бр., възложител „Екофол"АД

3.Цех за обработка на дунапрен- 1 бр., възложител „Мебел стил" ООД

4. Изграждане на оранжерии и система за капково напояване от собствен водоизточник- 1 бр., възложител ЗП „Християн Христов"село Надарево

5. Изграждане на склад за фуражи и закупуване на машини и оборудване за краве ферма- 1 бр., възложител- физическо лице

6. Изграждане на птицеферма за подово отглеждане на бройлери- 1 бр., възложител „Ескейп - груп” ООД

7. Пункт за изваряване на ракия- 1 бр. възложител- физическо лице

8. Изграждане на складови помещения за съхраняване и търговия на продукция- 1 бр. възложител „Бобо Транс БГ” ЕООД

9. Автосервиз- ремонтни услуги- 1 бр. , възложител- физическо лице

10. Изграждане на капково напояване – 1 бр. , възложител- „Виктори Агро” ООД

11. Изграждане и преустройства на съществуващи и нови приемно- предавателни станции -10 бр., възложител „А1 България” ЕАД

12.Изграждане на инсталация за производство на електроенергия на територията на промишлена зона „Терем”- 1бр. , възложител- „Билд Пропърти” ЕООД

13. Отглеждане на трайни насаждения – 1 бр., възложител - физическо лице

14. Газоразпределителна мрежа – Етап 40 и Етап 41,- 2 бр., възложител- „Аресгаз” ЕАД

15. Увеличаване на капацитета на съществуваща птицеферма – 1 бр. , възложител – ЗП Ахмед Ахмедов

16. Риборазвъждане и аквакултурно производство – 1бр., възложител „Дени Фиш” ЕООД

17. Дестилерия на етерични масла – 1 бр., възложител физическо лице

18.Изграждане на магазин за хранителни стоки – 1 бр., възложител- физическо лице

19. Изграждане на обект за търговия, хранене и др. – 1 бр., възложител

Дуално обучение. Сформирани са 2 паралелки с дуално обучение - в ПГ по Земеделие (специалност „Механизация на селското стопанство“) и в ПТГ „Цар Симеон Велики“ (специалност „Мехатроника“).

Управление на общинската собственост

Отдаване под наем на общински недвижими имоти. През 2020 г. са проведени 6 публични търга с тайно наддаване, като са отдадени под наем 15 общински обекта. Общите приходи от наем на общинско имущество възлизат на 290 155.00 лв. (набрани по параграф 24-05).

Разпоредителни действия с общински имоти. През 2020 г. няма реализирани сделки за продажба на общински жилища. Съгласно ЗОС и НПУРОИ са реализирани 15 сделки на обща стойност 243 904.00 лв. През 2020 г. постъпленията от концесии, включително с тези, преведени от Държавата, възлизат на 549 681.00 лв.

Земеделски земи. На търг за отдаване под наем и аренда на земеделски земи през 2020 г. са отдадени под наем 1 537,876 дка, за които са сключени 47 договора. Приходите от 46 договора, които са за ниви, са в размер на 56 023,62 лв. и един договор за създаване на трайни насаждения за 63,341 дка и 30 г. срок на отдаване. За нов петгодишен период на отдаване на пасища, мери и ливади, общинска собственост са сключени 103 договора за 15 220,382 дка и платени наеми за 2020/2021 г. в размер на 145 462, 18 лв.

През 2020 г. постъпленията от наемите на земеделски земи (набрани по параграф 24-06) възлизат на 878 536.00 лв. Таксите за ползване на пасища са в размер на 4 463,70 лв.

Улеснен е редът за поставяне на рекламни табели пред търговските обекти с приемането на нова Наредба.

Издадени удостоверения за въвеждане в експлоатация на обекти – 52 броя
Издадени строителни разрешения – 132 броя
Издадени технически паспорти на обекти – 132 броя

Приоритет 3. Търговище – зелен град

Специфични цели:

- Осигуряване на чиста и зелена среда;
- Повишаване на енергийната ефективност;
- Подкрепа за екоинициативи.

Излезли от употреба превозни средства. За 2020г. са връчени 38 уведомления за премахване наизлезли от употреба превозни средства, намиращи се на общинска/държавна собственост. В дадения срок за изпълнение на предписанието 23 /двадесет и три/ ИУМПС са преместени доброволно от своите собственици. За останалите 15 автомобила са издадени заповеди за преместване, съхраняване и разкомплектоване на площадка за временно съхранение

Безплатно паркиране на общинските паркинги е въведено за автомобилите с електрически двигатели. Това стана възможно чрез промени в Наредбата за местните такси и цени на услугите в община Търговище.

Зелена система. Създаден е публичен регистър на зелената система на 3 улици в град Търговище / ул. „Спиридон Грамадов“, бул. „Сюрен“ и ул. „Георги Бенковски“/.

Поддържане се растителността в зелените площи на територията на гр. Търговище. Поетапно се подменят и дървесните видове с такива, подходящи за градска среда. Такива акции бяха извършени от ОП „Флора“ в кв. „Запад“ 3 и парк „Роден кът“.

Ремонт и благоустрояване на парк „Роден кът“. Обновени са алеи и зелени площи, премахнати са стари сухи дървета и на тяхно място са засадени нови декоративни видове дървесна растителност. Изградени са кътове за отдих и кътове за игра. Засадени са около 100 бр. нови фиданки, поставени са 50 нови пейки, подменени са всички осветителни тела, положена е нова асфалтова и паважна настилка на всички алеи. Изградена е система за видеонаблюдение.

Депо. През 2020г. стартира изграждането на втора клетка на Регионалното депо за битови отпадъци в с. Пайдушко. Средствата, в размер на над 2 млн. лв. бяха осигурени от отчисленията, които Община Търговище внася към РИОСВ-Шумен.

Овладяване популацията на безстопанствени кучета. 2534 е броят на регистрираните кучета в Община Търговище. За сравнение, през 2016 той е 300, 2017 – 1378, 2018 – 2251, 2019 – 2434. Сумата, събрана от таксата за притежаване на куче през 2020 г. е 12 780 лв. Кастрираните кучета в приюта са 403. Осиновените са 88, което е

със 17 повече в сравнение с 2019 г. и с 56 повече от 2018 и 2017 г.

Приоритет 4. Грижа за гражданите

Специфични цели:

- Обновяване на образователната инфраструктура;
- Подкрепа за младежки инициативи и внедряването на иновации в образованието;
- Разширяване на предоставяните социални услуги;
- Развитие на културата, спорта и туризма.

4.1 Образование

По проект към МОН са осигурени 2 млн. лв. за строеж на нова сграда на ДГ № 5 „Червената шапчица“.

Две детски градини в Търговище ще бъдат обновени по Програмата за хуманитарна помощ на Европейското командване на въоръжените сили на САЩ. Това са Детска градина № 6 „Пролет“ и сграда „Славейче“ на Детска градина № 11 „Звънче“. Дейностите трябва да започнат през 2021 г.

С цел превенция на отпадането чрез посещения на адресите на подлежащи деца и ученици е осъществен контрол от екипите за обхват по Механизма. Съставени са 42 акта на родители, които не са осигурили присъствието на децата си в училище.

Подменена е дограмата на 5 обекта от образователната инфраструктура на стойност 139 000 лв., в т.ч: I ОУ "Никола Йонков Вапцаров" гр. Търговище, ДГ "Пчелица" гр. Търговище, ЦМДИ гр. Търговище, ДЯ № 2 гр. Търговище и ДЯ 5 гр. Търговище.

Обновени са 2 детски площадки на ДГ "1-ви Юни", с. Руец в селата Руец и Овчарово.

За всички подлежащи на обучение деца и ученици в общината е осигурен съответния вид безплатен транспорт.

61 деца с изявени дарби получиха стипендии по реда на общинската наредба. 20 000 лв. бяха заделени за целта.

4.2 Заетост и социални дейности

Изграждане на нова социална инфраструктура и услуги

Приключиха строително-ремонтните дейности на Център за възрастни хора с невъзможност за самообслужване и Център за лица с психични разстройства по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020. Предстои разкриване и на самата услуга по проект през 2021 г.

Стартираха дейностите по проект „Сигурност в общността“ по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. По проекта ще бъдат изградени:

- Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства;
- Преходно жилище за деца от 15 до 18-годишна възраст;
- Наблюдавано жилище за младежи от 18 до 21-годишна възраст;

- Ще бъдат извършени ремонти в Дневния център за деца с увреждания, както и на Центъра за обществена подкрепа (ЦОП).

Патронажна грижа. По проекта за патронажна грижа – Компоненти 2 и 4, бяха осигурени здравни и социални услуги на възрастни над 65 г. и хора с невъзможност за самообслужване. Обхванати до момента са 161 лица от 15 населени места в общината. Те получават подкрепа в ежедневни битови дейности, както и медицински услуги. Проектът ще продължи до април 2021 г. и се реализира по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Продължава работата и по Компонент 4 на програмата. На потребителите се предоставя услуга за закупуване и доставка на хранителни продукти и продукти от първа необходимост, лекарства, оказва се помощ при заплащане на битови сметки, заявяване и получаване на неотложни административни услуги (закупени със средства на потребителите, а не са социална помощ от общината). През 2020 г. обхванати бяха 24 населени места на територията на община Търговище, като са обслужени над 390 потребители.

Топъл обяд. През 2020 г. Община Търговище предостави хранителна помощ на 224 крайно нуждаещи се лица по целева програма, финансирана от Агенцията за социално подпомагане. Тя е в подкрепа на най-уязвимите граждани, които поради бедност, продължителна социална изолация и условията на извънредна ситуация заради разпространението на COVID-19, са в затруднение да осигурят прехраната си.

„С грижа за теб“. През 2020 година по проекта по ОП „Развитие на човешките ресурси“ са обхванати 176 деца до 7-годишна възраст и техните семейства. По проекта се предоставя психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения, семейно консултиране и подкрепа, оказва се индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания и осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията.

4.3 Здравеопазване

Одобрени за подпомагане през 2020 г. са 7 двойки с репродуктивни проблеми, които да получат до 2500 лв. за изследвания и ин витро процедури. През 2020 г. Родените деца, благодарение и на общинския фонд, са 2. От създаването му през 2021 г. досега те са 16.

Във всички училища и градини в гр. Търговище функционират здравни кабинети. Те са осигурени кадрово с 24 медицински специалисти, които подпомагат дейностите по сутрешния филтър на децата и в условията на пандемия от COVID-19.

Ремонтни дейности в детските ясли са извършени през годината със средства, в размер на 46 439 лв. от капиталовата програма.

4.4 Култура и туризъм

По обективни причини, малка част от събитията, заложени в културния календар, бяха организирани в реална среда: 29 януари – Освобождението на Търговище, честване на обесването и рождението на Левски (19 февруари и 18 юли); 3 март; поклонението на 2 юни; годишната среща на кмета с отличниците абитуриенти на 23 юни; поклонение на Войнишкия паметник на 6 септември. Денят на Търговище бе отбелязан виртуално с поздрави на местните състави, „Виртуално празнично кафене“ и „Черно-бялата история

на Търговище“. Виртуални концерти направиха на фейсбук страницата на Общината всички местни състави за 24 май. Бяха излъчени и носители на годишните награди за култура. Проведе се виртуалното съревнование „Да украсим за Коледа община Търговище“.

В условията на пандемия продължи финансирането на общинските творчески състави, като не се допусна съкращаване на числеността им. Ремонтирана е базата на Духовия оркестър. Закупено е и ново сценично облекло за оркестрантите. Извършен е частичен ремонт на базата на ПФА „Мизия“ със средства от капиталовата програма на Общината.

Дофинансирани са и двата театъра: куклен и драматичен с по 30 000 лв.

На 36 300 лв. са увеличени средствата, които Община Търговище отделя от бюджета си за дофинансиране на читалищата. През 2020 г. те са 40 000 лв.

Осигурена финансова и логистична подкрепа за реализирането на „Лятна вечер с Нови гласове“, Рандеву край реновираната чешмичка с момчето, „Джумалийско надигравane“ и „Мисионис пее и танцува“.

Работи се по актуализацията на Наредбата за символиката на Община Търговище, както и по статут за удостояване с наградите на Община Търговище.

Обновени са надписите на паметниците Моренатa и Никола Симов.

Осигурени са 40 000 лв. за разкопки на Мисионис. Изработени и отпечатани са туристически брошури и карта на Търговище, чийто електронен вариант е публикуван и в уебсайта на Общината.

Започна подготовката за проектиране за реставрация и консервация на Захариевата и Свещарова къщи в Търговище. Дейностите се извършват със средства, в размер на 15 000 лв., отпуснати на Регионалния исторически музей от Община Търговище.

4.5 Спорт

Отвориха врати четирите нови тенис корта в Търговище. Приети са преференциални цени за ползването им то деца и ученици.

730 000 лв. са отделени за спорт. 77 000 лв. от тях са за финансиране на спортните клубове в общината. Средствата са със 7 000 лв. повече в сравнение с предходната 2019 г. и със 17 000 лв. повече в сравнение с 2018 г.

Приета е нова наредба, която регламентира ползването на общинските спортни обекти. Проведен е конкурс за отдаване под наем на спортни обекти – общинска собственост. Предстои сключване на договори със спортните клубове. Приети са актуализации и в Наредбата за финансирането на клубовете.

През 2020г. бе изградена площадка за авиомоделизъм на стойност 64 000 лв.

Осигурена финансова и логистична подкрепа за организирането на състезание по спортно ориентиране „Купа Великден“.

Приоритет 5. Интелигентен град

Специфични цели:

- Усъвършенстване и модернизирането на административното обслужване чрез иновации;
- Осигуряване на по-сигурна среда чрез внедряване на интелигентни

технологии;

- Създаване на условия за засилено участие на гражданите в управлението.

През 2020 година е извършен успешен ресертификационен одит на Системата за управление на качеството и околната среда, съгласно стандартите БДС EN ISO 9001:2015 и БДС EN ISO 14001:2015.

Община Търговище за пети път получи Етикет за иновации и добро управление на Съвета на Европа. Той е сертификат за качеството на цялостното управление и чрез него се удостоверява, че общината отговаря на европейските стандарти за качество на управлението на местно ниво.

В партньорство с Клуба на нестопанските организации започна внедряването на иновативната дигитална платформа за обществени консултации CONSUL.

В ход е изграждането на федериран портал на Община Търговище в инфраструктурата на Единния портал за достъп до електронни административни услуги. Дейностите ще приключат до края на месец януари 2021 г.

Община Търговище предоставя възможност на гражданите и бизнеса да заявят, заплатят и получат 135 административни услуги по електронен път.

За втора поредна година Община Търговище е класирана на първа позиция в рейтинга за прозрачност, сред всички 265 общини в България. Това показва проучването на Програма Достъп до Информация.

Периодично се провеждат виртуални приемни с граждани на фейсбук страницата на кмета.

Дейност „ Местни данъци и такси”

Изпълнение на приходите

Вид приход	**План по Бюджета за 2020г.**	**Изпълнение в лв.**	**Изпълнение в %**
Окончателен годишен патентен данък	60 500	59 761	**98,78**
Данък в/у таксиметровите превози	39 000	41 999	**107,69**
Данък в/у недвижимите имоти	1 560 000	1 744 038	**111,80**
Данък в/у превозните средства	2 280 000	2 484 109	**108,95**
Данък при придобиване на имущество	1 300 000	1 477 555	**113,66**
Туристически данък	15 000	14 527	**96,85**
Други данъци /Пътен данък/		821	
Такса битови отпадъци	3 759 236	4 387 052	**116,70**
Такса за администр. услуги		27 547	
Такса за притежаване на куче	12 500	12 780	**102,24**
Глоби,санкции,неустойки	60 000	54 900	**91,50**

Наказателни лихви за данъци	290 000	301 026	**103,80**
ОБЩО:	**9 376 236**	**10 606 115**	**113,12**

Приоритет 6. Грижа за малките населени места

Специфични цели:

- Устойчиво развитие на малките населени места в общината;
- Подобряване и модернизиране на транспортната, образователната, културната инфраструктура.

През 2020г. е изпълнена рехабилитация на 7 улици в селата на община Търговище на стойност 340 000 лв., в т.ч: ул. „А. Стамболийски“ в с. Васил Левски, ул. „Васил Караиванов“ в с. Алваново, ул. „Христо Павлов“ в с. Стража, ул. „Аврам Топалов“ в с. Момино, ул. „Средна гора“ в с. Подгорица, централен площад на с. Маково и централен площад на с. Миладиновци.

През 2020г. е изпълнена рехабилитация на 1,5 км. общинска пътна мрежа на стойност 358 000 лв.

Направени са ремонти на 5 читалища в селата: Давидово – 5 000 лв., Буховци – 5 500 лв., Кралево – 10 000 лв., Бистра – 10 000 лв. и Пробуда – 5 800 лв.

Извършен е ремонт на пенсионерския клуб в с. Дългач.

Изпълнена е рехабилитация на дворните пространства на детските градини в с. Руец и с. Овчарово, на стойност 12 000 лв.

Изготвени са цифрови модели на регулационните планове на с. Баячево, с. Драгановец, с. Кралево, на стойност 10 000 лв.

25 000 лв. са осигурени за ВиК оборудване за помпената станция в с. Вардун.

В с. Лиляк и квартал Бряг са реализирани проекти за благоустрояване по ПУДООС на стойност до 10 000 лв.

IV. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР 2014-2020

Мерки за наблюдение и механизми за събиране, обработване и анализ на данни в Общинския план за развитие на община Търговище за периода 2014-2020 г. с цел осигуряване на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмиране, управление и ресурсното осигуряване на местното развитие е заложено да се създаде система за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Предмет на системата за наблюдение и оценка:

- изпълнението на целите и приоритетите на Общинския план за развитие, съгласно определени физически и финансови индикатори;
- организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление;
- предприетите мерки за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на плана за развитие.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР 2014-2020 съдържа следните елементи:

1) Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на

информация;

2) Индикатори за наблюдение и оценка:

- индикатори за ресурси;
- индикатори за продукта от заложените мерки и дейности;
- индикатори за резултат;
- индикатори за въздействие;
- индикатори, измерващи глобалния ефект от ОПР.

2) Органи за наблюдение на ОПР, организация и методи на тяхната работа:

Орган за наблюдение на Общинския план за развитие на Община Търговище е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на ОПР, общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на Общинския план за развитие. Функциите на органа за наблюдение на изпълнението на Общинския план развитие, съгласно чл. 81 от ППЗРР, включват:

1. осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за местно развитие;

2. координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;

3. осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;

4. обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на Общинския план за развитие;

5. осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на Регионалния план за развитие и на Общинския план за развитие;

6. разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;

7. определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местно ниво.

Съгласно Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане, кметът на общината и общинският съвет осигуряват информация и публичност на Общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции. Главната цел на действията за прилагане на принципа за информация и публичност и на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за устойчиво развитие, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на

реализация. Мерките за популяризиране политиката на социално-икономическо, в частност регионално развитие на общината, и по-широката публичност на изпълняваните политики /програми, стратегии, проекти и дейности/ с обществено значим интерес ще се осигурят чрез:

- обновяване на панела за информация на официалния интернет сайт на община Търговище http://www.targovishte.bg/ и включване на информация за: всички стратегически документи в процес на подготовка за обсъждане и приемане, всички приети и действащи стратегически документи – стратегии, концепции, планове, програми; списъци с изпълнени проекти, проекти в процес на изпълнение, планирани проекти;
- повишаване на публичността по отношение отчетността на изпълнение на ОПР чрез публикуване на годишните доклади от изпълнението на ОПР, актуализациите му, междинна и последваща оценка; доклади за изпълнението на отделните стратегически документи и извършени техни оценки;
- фокусиране вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проекти, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса чрез извеждане на сайта на общината на отделен панел;
- засилване на сътрудничеството с местните, областни и регионални медии. Сайтът на общината се актуализира непрекъснато, тъй като той е основен източник за информация за развитието на общината и дейностите на общинската администрация, свързани с изпълнение и отчитане на стратегическите политики, както и документите, свързани с това изпълнение.

Отчетната 2020 е последната година на действие на Общинския план за развитие на община Търговище за периода 2014-2020 г. Напредъкът в отделните сектори е очевиден от изложените факти и данни. Ползвайки данните за индикаторите за оценка на ОПР от предходния период, е видно, че в различни сектори и направления, се очертават трайни тенденции на изменение в положителна насока, свързани с подобряване на инфраструктурата, подобряване на предоставяните социални услуги и развитие на информационните и комуникационни технологии. Увеличен е делът на населението, ползващ подобрена инфраструктура, увеличен е броя на предоставяните социални услуги, в резултат на повишената квалификация на служителите от администрацията е съкратено времето за предоставяне на административни услуги на гражданите, подобрено е оборудването в училищата и са въведени съвременни методи на преподаване. В обобщение, може да бъде направен извод, че в голяма степен са постигнати планираните за 2020 г. цели.

През 2020г. Общинският план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г. отбелязва много добър напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети. Част от проектите все още са в процес на реализация и реалния ефект от тях върху изпълнението на ОПР може да бъде измерен през следващите години. В настоящия годишен отчетен доклад са обхванати проектите на Община Търговище, училища, детски градини, културни институции, НПО и на частни фирми и инвеститори, за които има официална информация в националната база данни ИСУН2020. На етапа на оценка на

изпълнението липсват данни за проектите и инвестициите на земеделски производители и юридически лица, финансирани със собствени средства и банкови заеми, така че вероятно постигнатият напредък в изпълнението на общинския план за развитие е още по-голям.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ОПР 2014-2020

Върху изпълнението на Общинския план за развитие оказват влияние пряко и непряко и някои от следните фактори:

- вътрешни фактори:

- Изменение на икономическите характеристики на общината, в частност поява на нови икономически субекти и прекратяване дейността на съществуващи;

- Подобряване на образователната инфраструктура;

- Запазване на отрицателните тенденции в демографските показатели.

- външни фактори:

- Промяна на критериите и стандартите за планиране и програмиране на регионалното развитие;

- Процедури по ЗОП и дълго продължаващи обжалвания;

- Оперативните програми за периода 2014-2020,

Мониторингът и оценката предполагат изследване на текущото изходно състояние и проследяване във времето на промените, до които довеждат прилагането на Общинския план или на съответния друг стратегически документ. По тази причина е важно да се обезпечат надеждни данни за изходното състояние на съответните индикатори, чрез които се описва проблемът или ситуацията преди изпълнението на заложените проект, мярка и приоритет. Ако изходните данни не са налични, за измерител на промените във времето ще се използват целеви въпросници и анкетиране на експерти в съответната област и/или граждани на общината. Ако не може да се установи конкретна промяна чрез използването на въпросник, следва да се формулира измерител на текущото състояние, който да се използва при бъдещи справки. Мониторингът на общинските политики е предвидено да се реализира на две нива. Първото ниво се осъществява от общинската администрация и включва следене на графиците за изпълнение на програмата и спазването на сроковете, както и оценка на степента на постигане на целите, финансовите ресурси (планирани и изразходвани) и управлението. Второто ниво се осъществява от Общинския съвет, който приема решения по изпълнението на програмата или по възникнали проблеми.

Една от основните задачи на мониторинга по отношение на публичните политики е да следи за степента на постигане на заложените цели и ефективност по време на тяхното прилагане. Реализирането на Общинския план за развитие представлява етапен процес, при който всяка финансова година може да се разглежда като отделна фаза. Именно поради това, мониторингът завършва с годишни оценки и доклади, които да послужат на корективните действия във следваща фаза/година. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните

дейности и проекти. Всеки индикатор е с посочени мерни единици, източници на информация, периодичност на събирането на информация, базова стойност за отчитане изменението, както и междинна и целева стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на Общинския план за развитие. В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване принципа за партньорство трябва да участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, общинския съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и представителите на гражданското общество в общината

Организацията и методът за изпълнение на ОПР обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

Предмет на наблюдение на ОПР е изпълнението на целите и приоритетите, заложени в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа.

С цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на Общинския план за развитие, екипът на Община Търговище извършва всички необходими предварителни проучвания, изследвания и анализи, за да обоснове проектите, с които да се кандидатства за финансиране. Анализира се средата и заинтересованите страни, дефинира проблемите и избира подходящи алтернативи за тяхното решаване. По този начин се предприемат конкретни действия и мерки за изпълнение на Общинския план за развитие и постигане на заложените в него цели. Внимателно се определят общата и конкретните цели, целевата група, ползите, дейностите и очакваните резултати, промените в средата и общината, устойчивостта на въздействието и мултиплицирането на всеки проект. При необходимост, някои от горепосочените дейности се възлагат на външни експерти. Провеждат се и срещи за информиране на заинтересованите страни, в зависимост от спецификата на проекта и изискванията на съответната Оперативна програма.

В зависимост от оперативната програма или схема за безвъзмездна помощ и от вида проект, както и неговата стойност, се разработват и други анализи, като: обхват на проекта и оценка на финансовата ефективност; времеви график; бюджет на проекта; анализ разходи- ползи; финансов и икономически анализи и анализ на чувствителността и риска; анализ на човешките ресурси; управление на комуникациите в проекта; анализ на публичните разходи; влияние върху околната среда.

Решенията за кандидатстване с проекти, в изпълнение на Общинския план за развитие се вземат от Общински съвет - Търговище по предложение на Кмета и Общинската администрация.

Ръководството на Община Търговище наблюдава процеса на изпълнение на отделните проекти и дейности, заложени в плана; координира работата на отделните институции; съдейства за изпълнението на приоритетите и дейностите, включително при търсене на източници за финансиране и при разработката на конкретни проекти и програми, анализират

изпълнението и изготвят предложения за корекции, предлагат изменения и допълнения, в съответствие с настъпилите промени, изготвят ежегодни доклади за извършените наблюдения и отчита напредъка в изпълнението на стратегическия документ пред Общинския съвет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на Общинския план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г. отбелязва много добър напредък, в резултат на което община Търговище, общинският център — град Търговище става все по-уреден, чист и зелен. Администрацията полага усилия за подобряване на уличната мрежа, тротоари, междублокови пространства и общински пътища. Подобряват се условията в училищата и детските заведения. Предлага се широк спектър от висококачествени социални услуги и техния брой и обхват се увеличават. Поддържа се богат културен живот, наситен с много събития. Предлагат се все по-добри условия за спорт, развлечения и отдих. Всичко това от една страна допринася за изпълнение на водещия стратегически документ - Общинският план за развитие, а от друга създава предпоставки за устойчиво развитие на общината.

Устойчивостта обхваща преди всичко икономическите дейности и екологичните аспекти в развитието на общината. Решаването на проблемите и предизвикателствата пред това развитие обаче следва да обхваща всички параметри, свързани не само е ефекта върху околната среда, но и със социалните, човешките и икономическите последици и взаимодействието между тях. То се определя като хоризонтален приоритет за реализацията на планираните мерки и конкретните проекти или схеми за подпомагане в рамките на Общинския план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г.